

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

POHLED DŘÍVE TRESTANÝCH OBČANŮ NA ALTERNATIVNÍ TRESTY

Bakalářská práce

Studijní program: B7508 – Sociální práce

Studijní obor: 7502R024 – Sociální práce a penitenciární péče

Autor práce: **Terézia Vrbová**

Vedoucí práce: Mgr. Květuše Sluková, Ph.D.

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Terézia Vrbová**
Osobní číslo: **P12000541**
Studijní program: **B7508 Sociální práce**
Studijní obor: **Sociální práce a penitenciární péče**
Název tématu: **Pohled dříve trestaných občanů na alternativní tresty**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíle: Zjistit, jak na alternativní tresty pohlíží občané, kteří již dříve byli vězněni a dále pak zjistit, jak na alternativní tresty pohlíží občané, kteří byli odsouzeni k podmíněnému odnětí svobody, ale nikdy vězněni nebyli.

Požadavky: Příprava průzkumu, sběr dat, interpretace a vyhodnocení dat, formulace teoretických východisek.

Metody: Dotazník.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

KALVODOVÁ, V., 2002. Postavení trestu odnětí svobody v systému trestněprávních sankcí. 1. vydání. Brno, MU. ISBN 80-210-3025-9

ŠČERBA, F., 2011. Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. 1. vydání. Praha: Leges. ISBN 978-80-87212-68-4

ŠTERN, P., OUŘEDNIČKOVÁ, L., DOUBRAVOVÁ, D., 2009. Probace a mediace. 1. vydání. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-757-2

VÁLKOVÁ, H., KUČHTA, J., 2012. Úvod do kriminologie a trestní politiky. 2. vydání. Praha: Beck. ISBN 978-80-7400-429-2

ZEHR, H., 2003. Úvod do restorativní justice. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici. ISBN 80-902998-1-4

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Květuše Sluková, Ph.D.

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **23. dubna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **24. dubna 2015**

doc. RNDr. Miroslav Brzezina, CSc.
děkan

L.S.

PaedDr. ICLic. Michal Podzimek, Th.D, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 23. dubna 2014

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: V Praze 20. 4. 2015

Podpis:

Poděkování

Mé poděkování patří vedoucí této práce Mgr. Květuši Slukové Ph. D. a Báře, za neustálou podporu a mnoho připomínek k této práci a ostatním kamarádům a rodině za podporu.

V Praze 20. 4. 2015

Podpis:

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'K' followed by a cursive flourish.

Anotace

Bakalářská práce pojednává o pohledu dříve trestaných jedinců na alternativní tresty, které jsou způsobem, jak zabránit přeplněnosti věznic a dát odsouzeným možnost napravit způsobenou škodu na svobodě. Teoretická část je zaměřena na jednotlivé alternativní tresty, jejich právní úpravu v trestním zákoníku, historii a způsob výkonu.

Cílem bakalářské práce bylo porovnat názory jedinců, kteří byli dříve potrestáni podmíněným trestem odnětí svobody a jedinců, kteří jsou po výkonu trestu odnětí svobody, na alternativní tresty. Toho bylo dosaženo v empirické části pomocí anonymních dotazníků a následné analýzy získaných dat pomocí přehledných grafů a tabulek.

V závěru jsou zhodnoceny cíle a hypotézy bakalářské práce, které byly dříve stanoveny.

Klíčová slova

Alternativní tresty, trest, zákon, trest podmíněného odnětí svobody, výkon trestu odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce

Annotation

Bachelor thesis deals with the perspective of previously convicted individuals to alternative punishments, which are way how to prevent jail overcrowding and give opportunity to the convicts to repair their own damages. The theoretical part is focused on individual alternative punishments, their legislation in criminal code, history of individual alternative punishments and way of punishment effectuation.

The aim of this thesis was to compare the opinions on alternative punishments by individuals who have been previously punished conditional imprisonment and individuals who are after imprisonment. This was achieved in part through practical anonymous questionnaire and following analysis of the data obtained using transparent graphs and tables.

At the end are evaluated aims and hypotheses of this thesis, which were previously set.

Keywords

Alternative punishments, punishment, law, conditional sentence of imprisonment, imprisonment, house arrest, community service

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	10
Seznam grafů a tabulek.....	11
Úvod.....	13
1 Trest.....	14
1.1 Historie trestu.....	14
1.2 Filozofie trestu.....	14
1.3 Účel trestu.....	15
1.4 Funkce trestu.....	16
2 Restoratívni justice.....	17
2.1 Základní principy restoratívni justice.....	17
2.2 Probační a mediační služba.....	19
2.3 Metody činnosti Probační a mediační služby.....	21
2.4 Mediace.....	23
2.5 Druhy trestů.....	23
3 Domácí vězení.....	25
4 Obecně prospěšné práce.....	27
5 Peněžitý trest.....	30
6 Trest propadnutí majetku.....	33
7 Trest zákazu činnosti.....	33
8 Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.....	34
9 Trest zákaz pobytu.....	35
10 Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.....	36
11 Ztráta čestných titulů nebo vyznamenání.....	36
12 Ztráta vojenské hodnosti.....	37
13 Vyhoštění.....	37
14 Výhody a nevýhody trestu odnětí svobody a alternativních trestů.....	37
15 Sociální práce ve věznici a v oblasti alternativních trestů.....	38
16 Cíl empirické části.....	39
17 Hypotézy.....	39
18 Metodika výzkumu.....	40
19 Zkoumaný soubor.....	40
20 Pilotní průzkum.....	40

21	Interpretace výzkumu	41
22	Vyhodnocení hypotéz	60
	Závěr.....	62
	Seznam použitých zdrojů	64
	Seznam příloh.....	67
	Přílohy	7

Seznam použitých zkratek

Aj	a jiné
AT	Alternativní tresty
Č	číslo
ČR	Česká republika
DV	Domácí vězení
GPS	Global Positioning System
H	Hypotéza
IKSP	Institut kriminologie a sociální prevence
OPP	Obecně prospěšné práce
PMS	Probační a mediační služba
Sb.	Sbírka zákonů
TČ	Trestný čin
TR	Trestní rejstřík
Tr. zák.	Trestní zákoník
VTOS, TOS	Výkon trestu odnětí svobody, Trest odnětí svobody

Seznam grafů a tabulek

Graf 1a.: Věk dotazovaných

Graf 1b.: Věk dotazovaných

Graf 2a.: Nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných

Graf 2b.: Nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných

Graf 3a.: Trestný čin, za který byl dotazovaný odsouzen

Graf 3b.: Trestný čin, za který byl dotazovaný odsouzen

Graf 4a.: Délka vykonaného trestu dotazovaného

Graf 4b.: Délka vykonaného trestu dotazovaného

Graf 5a.: Byl dotazovaný prvotrestaný?

Graf 5b.: Byl dotazovaný prvotrestaný?

Graf 6a.: Počet alternativních trestů, které dotazovaní znají

Graf 6b.: Počet alternativních trestů, které dotazovaní znají

Graf 7a.: Výkon alternativních trestů u dotazovaných

Graf 7b.: Výkon alternativních trestů u dotazovaných

Graf 8a.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu domácího vězení

Graf 8b.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu domácího vězení

Graf 9a.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu obecně prospěšných prací

Graf 9b.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu obecně prospěšných prací

Graf 10a.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Graf 10b.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Graf 11a.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu zákazu činnosti

Graf 11b.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu zákazu činnosti

Graf 12a.: Názor dotazovaných na adekvátnost alternativních trestů k trestu, za který byli odsouzeni

Graf 12b.: Názor dotazovaných na adekvátnost alternativních trestů k trestu, za který byli odsouzeni

Graf 13a.: Názor dotazovaných na nápravné účinky trestu

Graf 13b.: Názor dotazovaných na nápravné účinky trestu

Graf 14a.: Názor dotazovaných na náhradu trestu odnětí svobody za alternativní trest

Graf 14b.: Názor dotazovaných na náhradu trestu odnětí svobody za alternativní trest

Graf 15a.: Návrh dotazovaných na alternativní trest za spáchaný trestný čin

Graf 15b.: Návrh dotazovaných na alternativní trest za spáchaný trestný čin

Graf 16a.: Největší klad alternativních trestů podle dotazovaných

Graf 16b.: Největší klad alternativních trestů podle dotazovaných

Tabulka 1.: Věk dotazovaných

Tabulka 2.: Nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných

Tabulka 3.: Návrh dotazovaných na alternativní trest za spáchaný trestný čin

Tabulka 4.: Největší klad alternativních trestů podle dotazovaných

Úvod

Bakalářská práce s názvem Pohled dříve trestaných občanů na alternativní tresty je zaměřená na jednotlivé alternativní tresty. Práce je rozdělená na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se seznámíme s trestem jako takovým, jeho historií, funkcí a účelem. V druhé kapitole poznáme restorativní justici, její principy a historii a Probační a mediační službou. Ostatní kapitoly se budou věnovat jednotlivým alternativním trestům a sociální práci spojenou s touto problematikou.

V empirické části se práce zaměřuje na cíl bakalářské práce, a to na pohled dříve trestaných občanů na alternativní tresty. Empirickou část tvoří výzkum na základě několika hypotéz, který je proveden formou anonymních dotazníků, které zodpovědělo dohromady 30 dotazovaných. 15 z nich bylo dříve odsouzených k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a 15 k podmíněnému trestu odnětí svobody. Dotazník je zaměřený na jejich pohled na alternativní tresty.

Téma alternativních trestů je v dnešní době velice aktuální. Do obecného povědomí se dostává například alternativní trest domácího vězení, který je hodně propagovaný v médiích, díky zkušebnímu provozu monitorovacích elektronických náramků, o kterých se jedná už několik let. Dodnes bohužel nebyly zavedeny.

Velká část společnosti zná alternativní trest obecně prospěšných prací, které jsou v České republice nejčastěji ukládaným alternativním trestem.

Stále populárnějším alternativním trestem se stává zákaz vstupu na sportovní, společenské a kulturní akce, který se ukládá především fotbalovým fanouškům, kteří způsobili trestný čin v rámci fotbalového zápasu.

Alternativní tresty, jak vyplývá z názvu, jsou alternativou k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Dávají možnost odsouzeným napravit svůj čin na svobodě. Velkou výhodou je i úspora státních peněz a nepřehlnutost českých věznic.

Teoretická část

1 Trest

1.1 Historie trestu

Ve starověku je trest ovládán filozofií odplaty a odstrašení. Pachatel je potrestán stejným činem jaký způsobil. Již ve 2. století dochází k odškodnění oběti majetkovou náhradou. Ve starověku vyhlašovala státní autorita i další tresty jako trest smrti, mrzačící tresty a majetkové tresty. Způsob trestu smrti záležel na spáchání činu a vliv mělo i společenské postavení pachatele. Základem mrzačícího trestu byla analogie se spáchaným činem.

V raném feudálním období se v Čechách užívá trest smrti, mrzačící tresty, pokuty, ztráta cti. Kolektivní výkon trestu se objevuje ještě ve 13. století. Postupně se přecházelo na placení náhrady za způsobenou škodu nebo na výkup z krevní msty. Pořád převažuje účel odstrašující. Tresty jako vězení nebo označení cejchem plní eliminační funkci. Objevuje se i nápravné působení například u krátkodobého věznění či nucených prací.

V 16. století se ve Středozemí objevují galeje- nucené práce. V Čechách, koncem 19. Století, posílali odsouzené, na stavby pevností a na galeje na Dunaj. V období osvícenství přichází myšlenka humanizace trestu a trestání. Vznikají zákoníky trestního práva. Projevuje se úměrnost trestného činu a trestu. Ruší se mučení, mrzačící tresty a tresty smrti. Vězení začíná mít výchovnou funkci. Tresty se provádí ve vězeních, zločiny se odpykávají v žalářích a těžké zločiny v pevnostech. V 18. století už se trestá pouze odnětím svobody. (Černíková 2008, str. 24- 30)

1.2 Filozofie trestu

Původním cílem trestu byla odplata, sociální msta. Podle této koncepce se má trest co nejvíce podobat povaze provinění. V knize Genesis (27:45) je psáno: „Oko za oko, zub za zub, ruka za ruku, noha za nohu, upálení za upálení,..."“

1.3 Účel trestu

Účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti. (Jelínek, Sovák, str. 35)

Podle Kuchty a Válové je účelem trestu přispět ke kontrole zločinnosti, chránit společnost před trestnými činy, odvracet trestné činy směřující proti právům a svobodám občanů, zabraňovat pachatelům v další trestné činnosti, vychovávat je v řádné občany, vést je k prosociálnímu chování, napravit je a působit výchovně i na ostatní členy společnosti. (Kuchta, Válková 2005, str. 224)

Adler at al. uvádějí tyto teorie funkcí trestání:

Retributivní teorie (teorie odplaty)- patří k jedné z nejstarších. Trest je zrcadlovým odrazem spáchaného trestného činu. Trest musí znamenat pro pachatele újmu a musí výši a druhem odpovídat závažnosti spáchaného činu. Pachatelům se nesmí mstít oběti zločinu.

Teorie odstrašení- její snahou je odradit pachatele od páchání trestných činů samotnou újmou, způsobenou trestem, která odrazuje od dalšího kriminálního chování, nebo pohrůžka touto újmou pro celou populaci. Tato teorie je spojená s myšlenkou exemplárního potrestání.

Nápravná teorie (rehabilitační)- cílem trestu, jeho délky a diferencovaného přístupu je poskytnout odsouzenému dostatečný čas a formy zacházení k jeho následnému odklonu od kriminální kariéry. Je zaměřená na osobnost pachatele a přihlíží k etiologii individuálního kriminálního chování. Usiluje o zařazení pachatele do společnosti na základě dosažené změny v jeho chování. Tato teorie vychází z názoru o omezení svobody vůle každého jedince.

Eliminační teorie (vylučovací)- za cíl potrestání považuje kratší, delší či trvalou izolaci pachatele od společnosti, která mu účinně brání páchat trestnou činnost.

Restituční teorie (kompenzační)- základem přístupu ovlivňovaných touto koncepcí je viktimologické chápání pojetí trestu od trestů alternativních až po odškodnění primárních a sekundárních obětí.

Smíšené teorie- v mnoha státech se uplatňují smíšené prvky výše zmíněných teorií v různých kombinacích jejich vybraných prvků. (Adler, Mueller, Laufer 1991, str. 450)

Hlavním účelem trestu je účinná ochrana společnosti. Netík uvádí tři mechanismy:

Pouhá izolace pachatele- týká se pachatelů, jejichž resocializace či pozitivní korekce chování je z různých důvodů velmi omezená a velmi nepravděpodobná.

Odstrašení- brzdící mechanismus pro ty, kteří se dopouštějí sociálně patologického chování jen výjimečně.

Regulace chování- změna chování ve smyslu opuštění nežádoucích návyků, sociálních skupin, vazeb, způsobů chování, hodnotové orientace apod. (Netík, Netíková 1991, str. 26)

1.4 Funkce trestu

Funkce trestu se vyvinula od odplaty k nápravě. Odplata je zaměřená do minulosti a vztahuje se pouze k minulému činu. Náprava je orientovaná na budoucnost pachatele i společnosti, naplněním spravedlnosti. (Mezník, Kalvodová, Kuchta 1995. str. 35)

Trest má tyto funkce:

Informační- konstatuje nesprávnost chování apod.

Motivační- zlepšit chování, prospěch

Vztahovou- vyjádření negativního vztahu- často domnělého

Preventivní- vyvarovat se toho, co k trestu vedlo (Sochůrek 2007, str. 18)

2 Restorativní justice

Restorativní justici lze považovat za základní východisko a myšlenkový základ vzniku a úpravy alternativních trestů. Restorativní justice je proces, jenž v maximální míře zapojuje všechny, kterých se daná činnost dotkla. Restorativní justice usiluje o maximální možnou míru uzdravení a obnovu trestným činem narušených vztahů a za tímto účelem účastníkům umožňuje společně identifikovat způsobené újmy a vzniklé potřeby a od nich se odvíjející povinnosti a závazky. (Zehr 2003, s . 26)

Pojem restorativní justice (z angl. Restore- obnovit, navrátit do původního stavu) lze vyložit jako určitý koncept zacházení s pachateli, odlišný od klasické „retributivní“ trestající justice, vycházející z názoru, že současná trestní spravedlnost není adekvátní reakcí na růst kriminality, nevede k ochraně jednotlivce i společnosti. Jde o koncept, který navazuje na některé myšlenky odmítající státní monopol na řešení konfliktů trestní povahy, její paradigma je však spatřováno ve velmi dávném pojmání spravedlnosti. Jde o pojetí trestní justice, ve kterém jsou zastoupeny prvky zdůrazňující práva obětí a jejich ochranu, mimosoudní projednání trestních věci aj.

V 80. letech 20. století v USA a později v západní Evropě v souvislosti se zjevnou krizí trestní justice, krizí vězeňství a trestu odnětí svobody, projevující se růstem společenských nákladů na boj s kriminalitou, přeplněností věznic, neúčinností různých resocializačních programů při výkonu trestu, narůstá přesvědčení o bezvýchodnosti dosavadního pojetí trestní spravedlnosti. Hledají se různé alternativy k trestu odnětí svobody, různé odklony v trestním procesu a vznikají názory na nový koncept trestní justice. (Karabec 2003, s . 8)

2.1 Základní principy restorativní justice

- Zločin má být chápán jako škoda, která byla způsobená oběti a jako hrozba pro bezpečnost společnosti, ne jako porušení společenského pořádku
- Škodu způsobenou oběti je třeba chápat široce, jde o újmu materiální, fyzickou, psychickou, o ztrátu společenského postavení, narušení sociálních vazeb, osobního a rodinného života
- Reakce na zločin má přispět ke snížení této škody a hrozby

- Hlavním účelem společenské reakce na spáchaný čin nemá být potrestání pachatele, ani jeho převýchova nebo odstrašení, ale vytvoření takových podmínek, aby mohly být odstraněny následky trestné činnosti
- Tendence ke zpříšňování trestní represe je kontraproduktivní, zejména u mladistvých pachatelů
- Pachatel se má aktivně podílet na náhradě způsobené škody a mají mu při tom být zachována všechna práva jako ostatním občanům
- Jestliže pachatel nehodlá participovat na tomto odstranění následků, je k tomu donucen soudem
- Státní orgány činné v trestném řízení se mají v systému restorativní justice angažovat pouze tehdy, jestliže čistě vyjednávací postup mezi pachatelem a obětí nevede k cíli nebo jestliže spáchaný trestný čin je takového druhu, že klasický trestní proces je nezbytný
- Oběť trestného činu nemůže být nucená k vyjednávání s pachatelem o způsobu a rozsahu kompenzace za způsobenou škodu (Karabec 2003, str. 8 - 9)

V posledních třiceti letech se začal stále více prosazovat názor, že je potřeba v trestním soudnictví aplikovat ve větší míře sankce nespojené s odnětím svobody. Hledáním vhodných alternativ se zabývali vědecké společnosti, nevládní organizace, ale i příslušné vládní orgány a nadnárodní instituce v západoevropských zemích.

Policejní statistiky i statistiky Ministerstva spravedlnosti mluví o tom, že v České republice trval od roku 1990 až do roku 1999 nepochybný celkový růst kriminality. To vyvolalo potřebu změnit trestní politiku a zabývat se otázkou účinnosti trestů, hlavně trestu odnětí svobody. Proto jedním z úkolů celkové reformy trestního zákonodárství byla reforma systému trestních sankcí ve prospěch alternativních sankcí. Vysoký počet pachatelů odsouzených k nepodmíněným trestům odnětí svobody přeplňuje kapacitu vězeňských zařízení, znesnadňuje sociální rehabilitaci vězňů a přináší další problémy, například nedostatek pracovních příležitostí pro vězně, nedostatek kvalitního personálu ve věznicích apod. (Rozum 2005, str. 14)

2.2 Probační a mediační služba

Důvodem vzniku Probační a mediační služby byla snaha snížit počet vězňů osob a pomoci trestní justici s oblastí sankcí vykonávaných na svobodě. Tento orgán má pomáhat předcházet a omezovat rizika kriminality, dovolit pachateli napravit škody, které způsobil a nést zodpovědnost za svoje činy. Tento orgán zohledňuje potřeby a zájmy obětí.

Základy probační služby vznikly usnesením vlády č. 341 z roku 1994. Pozice probačních úředníků vznikaly na okresních a krajských soudech, kde vykonávali činnost pouze na základě zákona č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících. Vznikaly nové druhy alternativních opatření, ale zákonné úpravy na zajištění těchto alternativ chyběly. Změna nastala až přijetím zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. Tato měla plnit významné asistenční úkoly ve vztahu k soudům a státním zastupitelstvím.

Probace a mediace představují zvláštní prvky sociální práce, kterou v rámci systému trestní justice nejsou schopny efektivně vykonávat tradiční orgány činné v trestním řízení. Proto vznikl samostatný orgán probační služba. Ta se podílí na výkonu alternativních sankcí, na přípravě jejich udělení a výběru vhodných případů pro jejich aplikaci. (Ščerba 2011, str. 352)

Právní úprava činnosti probační a mediační služby

Právní úpravu Probační a mediační služby najdeme v zákoně č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě. Dále se k tomuto orgánu vážou i některá ustanovení trestního zákoníku a trestního řádu. Například §49 a §51 tr. zák. vymezující pojem „dohled“ a některé jiné. Činnost Probační a mediační služby upravují i interní normy PMS.

Ustanovení §2 odst. 1 zák. o Probační a mediační službě, obsahuje definici probace. Hovoří o organizování a výkonu dohledu nad obviněným, o kontrole trestů nespojených s odnětím svobody, o pomoci obviněnému, aby vedl řádný život a dodržoval uložené podmínky. Cílem je obnova právních a společenských vztahů.

V §4 odst. 2 písm. d zák. o Probační a mediační službě se mluví o kontrole a sledování obviněného v průběhu zkušební doby. V tomto paragrafu se píše i o obstarávání podkladů k osobě obviněného a vykonávání dohledu nad ním v případě nahrazení vazby.

V §2 odst. 2 zák. o PMS je vymezený pojem mediace jako mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a další činnosti, která vede k urovnání konfliktního stavu v souvislosti s trestním řízením. Mediace se týká odklonů v trestním řízení, nebo řešení otázky náhrady škody v adhezním řízení. Mediace je prováděna pouze se souhlasem obou stran. (Ščerba 2011, str. 353-354)

Kompetence Probační a mediační služby

Hlavní úlohou PMS je vytvořit předpoklady k vyřízení vhodných případů ve zvláštních druzích trestního řízení (odklony), k uložení a výkonu alternativního trestu, anebo nahrazením vazby jiným opatřením.

Mezi kompetence PMS patří obstarávání podkladu o obviněném, jeho rodinném a sociálním zázemí, tedy vypracování tzv. zprávy před rozhodnutím. Kvalitní informace o obviněném pomáhají k správnému výběru nejvhodnějšího postupu vůči němu.

Dále do kompetencí spadají činnosti mediačního charakteru, které vytvářejí podmínky pro rozhodnutí o podmíněném zastavení trestního řízení, nebo schválení narovnání, nebo udělení trestu nespojeného s odnětím svobody. Tato činnost má prospěch nejen pro pachatele trestných činů, ale i pro poškozené.

Probační úředníci mohou svou činností připravovat i možnost uložení některých alternativních trestů. Mezi další kompetence PMS patří vykonávání dohledu, kdy bylo rozhodnuto o nahrazení vazby probačním dohledem.

Klíčovou aktivitou PMS je vykonávání dohledu odsouzených ve zkušební době, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody a sledováním výkonu ochranných opatření. PMS má pomáhat poškozeným a ostatním osobám dotčeným trestným činem. (Ščerba 2011, str. 357- 359)

2.3 Metody činnosti Probační a mediační služby

Kontrola během zkušební doby

V současné době existuje pět institutů, s nimiž je spojeno stanovení zkušební doby- podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody, zákaz pobytu nebo zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, podmíněné zastavení trestního stíhání a podmíněné odložení podání návrhu na potrestání. Existují další dva instituty spojené se zkušební dobou, a to ve věcech mládeže- podmíněné upuštění od uložení trestního opatření a peněžité opatření s podmíněným odkladem výkonu.

V případech podmíněného odsouzení s dohledem, dostane probační úředník opis odsouzeného, aby mohl vykonávat kontrolu uložených omezení a chování odsouzeného a v pravidelných intervalech podává zprávu o způsobu života odsouzeného a v případě potřeby informuje o důvodech k nařízení výkonu trestu. Pokud toto nevykonává žádný probační úředník, kontrolu vykonává sám předseda senátu. Tuto funkci může vykonávat i státní zástupce, pokud rozhodl o podmíněném zastavení trestního stíhání. (Ščerba 2011, str. 359-361)

Zajištění výkonu obecně prospěšných prací

Probační úředník zajišťuje informace o vhodnosti aplikace trestu obecně prospěšných prací. Toto spadá do přípravy zprávy před rozhodnutím. Dále vyjednává s odsouzeným a s institucemi o možnostech umístění pachatele k výkonu trestu. Pokud soud tento trest uloží, je probační úředník povinen vykonávat kontrolu odsouzeného při výkonu tohoto trestu. Pokud odsouzený nevykonává uložený trest, nebo nevede řádný život, jeho trest bude proměněn v trest odnětí svobody. (Ščerba 2011, str. 362)

Zajištění výkonu trestu domácího vězení

I v případě tohoto trestu, probační úředník pomáhá v rámci předběžného šetření. Po pravomocném uložení tohoto trestu se setká probační úředník s odsouzeným a projedná s ním podmínky domácího vězení. O podmínkách plnění tohoto trestu informuje i osoby žijící s ním ve společné domácnosti a seznámí se s prostředím, ve kterém odsouzený žije a s jeho potřebami.

Nejdůležitější činností probačního pracovníka v tomto případě je kontrola výkonu trestu. Tato činnost se odvíjí od toho, zda je kontrola zajištěná elektronickým monitoringem, nebo jen namátkovou kontrolou. Frekvenci kontrol si stanovuje probační úředník sám, nejméně však jedenkrát za tři měsíce. Kontroly vykonává sám nebo s asistencí Policie ČR. Odsouzený se musí zdržovat v místě bydliště ve dnech pracovního klidu a pracovního volna a ve všední dny v době od 20:00 do 5 :00 hod. Pokud probační úředník nezastihne odsouzeného doma, kontaktuje ho a požádá o vysvětlení nepřítomnosti a porušení trestu. Zjistí, zda se nejednalo o zdravotní problémy. Pokud odsouzený žádné vysvětlení nemá, nebo je irelevantní, kontaktuje soud, seznámí ho se situací a může navrhnout nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody. (Ščerba 2011, str. 365- 367)

Zajištění výkonu dohledu

PMS vykonává dohled v případech, kdy bylo odsouzenému uloženo soudem některé z opatření s dohledem. Probační úředník pomocí aktivních nástrojů, jako např. profesionální rozhovor, pachatele zapojuje do procesu jejich využití. V tomto případě je důležitý dobrý osobní vztah mezi odsouzeným a probačním úředníkem.

PMS dále vytváří probační plán dohledu, který určuje specifický obsah dohledu. Obsahuje povinnosti odsouzeného a časy, ve kterých se musí odsouzený dostavit k probačnímu úředníkovi. K dohledu patří pomoci odsouzenému při hledání zaměstnání, obnovování sociálních vazeb, vyhledávání odborné zdravotní péče a pomoci odsouzenému k vedení řádného života v budoucnosti.

PMS vykonává i kontrolní část dohledu, která se zaměřuje na zneužívání drog a užívání nadměrného množství alkoholu. Při závažném a opakovaném porušení podmínek dohledu probační úředník informuje předsedu senátu. O závažnosti porušení podmínek rozhoduje probační úředník. Ten také vypracovává zprávy o dodržování probačního plánu a povinnostech odsouzeného pro předsedu senátu soudu, nejméně jednou za šest měsíců. (Ščerba 2011, str. 372- 380)

2.4 Mediace

Mediace je proces, při kterém se pachatel trestného činu společně s oběťmi a mediátorem snaží vyřešit konflikt mimo systém trestního práva, a také to, jak naložit s následky tohoto trestného činu. Je to neprocesní metoda alternativních řešení sporů mimo standardní trestní řízení. Pokud pachatel a oběť najdou řešení, mediace končí uzavřením mediační smlouvy, se kterou obě strany souhlasí.

Mediátor je nestranná osoba, která umožňuje stranám lépe komunikovat. Musí dodržovat mlčenlivost, řídí jednání. Nerozhoduje, ani nesoudí. Mediaci poskytuje PMS bezplatně. (Asociace mediatorů České republiky, 2011)

2.5 Druhy trestů

Podle §52 trestního zákoníku v České republice existují tyto tresty:

- a) odnětí svobody
- b) domácí vězení
- c) obecně prospěšné práce
- d) propadnutí majetku
- e) peněžitý trest
- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- g) zákaz činnosti
- h) zákaz pobytu
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

- j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání
- k) ztrátu vojenské hodnosti
- l) vyhoštění

Alternativní tresty jsou všechny, které nejsou spojené s odnětím svobody, tedy všechny výše jmenované s výjimkou bodu a.

Za některý trestný čin lze uložit i několik trestů, a to buď vedle sebe, nebo každý trest samostatně. Některé z těchto trestů však nelze kombinovat (např. domácí vězení a odnětí svobody). (Zákon č. 40/2009 Sb., §52 a §53)

„Domácí vězení, obecně prospěšné práce, peněžitý trest, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, vyhoštění a zákaz pobytu lze uložit samostatně, i když trestní zákon na některý trestný čin takový trest nestanoví.“ (Zákon č. 40/2009 §53 odst. 2)

3 Domácí vězení

Počátky domácího vězení můžeme objevit už v dobách Velkomoravské říše, kdy byl do domácího vězení uvržen syn franckého krále Ludvíka za vlastizradu. Alžběta Báhoryová byla také za své zločiny doživotně uvězněna na zámku v Čachticích.

S propracovanou legislativní úpravou trestu domácího vězení se v českých zemích setkáváme v polovině 19. století, v zákoně č. 117/1852, TZ., o zločinech, přečinech a přestupcích. Podle tohoto zákona bylo možné uložit pachateli domácí vězení za spáchaný přečin. Odsouzený musel příslibit, že se během výkonu tohoto trestu nevzdálí ze svého bydliště nebo mu byla k obydlí postavená stráž. Při porušení domácího vězení by pachatel musel vykonat trest ve veřejné věznici. (Štefánik 2010, str. 1- 2)

Novodobý trest domácího vězení se začal užívat v 80. letech 20. století v USA. V Evropě se využívá v různých podobách ve Velké Británii, Francii, Belgii, Nizozemí a Švédsku a experimentálně v Německu a Švýcarsku. Ve většině těchto zemí se používá domácí vězení v rámci podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Trest domácího vězení byl zaveden z důvodu udržet rodinné a pracovní vazby pachatele, z ekonomických důvodů a z důvodu přeplnění věznic.

Podle údajů Vězeňské služby ČR z roku 2010 činí náklady na jednoho vězně v průměru 846 Kč na jeden den. (www.vscr.cz) Zatímco podle zprávy PMS o „experimentu EM“ cena pronájmu jednoho monitorovacího zařízení na jeden den stojí 165 Kč. (Probační a mediační služba České republiky PMS, 2002- 2015)

Tento trest se považuje za nejpřísnější alternativu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, a to také proto, že i když pachatel úspěšně vykoná tento trest, není spojen s fikcí neodsouzení. Toto neplatí u mladistvých pachatelů. Tento trest lze uložit jen v případě, že je pachatel odsouzený za přečin, nebo za úmyslný trestný čin, jehož horní hranice odnětí trestu svobody nepřevyšuje pět let. Soud při zvažování ukládání tohoto trestu, bere v potaz osobu pachatele, jeho poměry, možnost jeho nápravy, ale i povahu a závažnost trestného činu. Soud může tento trest uložit jen v případě, pokud pachatel dobrovolně podepíše písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat na určené

adrese a umožní probačnímu úředníkovi kontrolu. Je to jediný trest v českém právu, který nelze uložit proti vůli pachatele. (Ščerba 2011, str. 309)

Trest domácího vězení může soud uložit až na dobu dvou let. Povinností odsouzeného je zdržovat se na určené adrese v domluvenou dobu, pokud mu v tom nebrání důležité důvody (zaměstnání, povolání, poskytnutí zdravotní péče). Podle §60 odst. 3 trestního zákona se odsouzený musí zdržovat v obydlí po celý den v době pracovního volna a pracovního klidu a ve všední dny od 20.00 hodin do 5.00 hodin, pokud soud v rozsudku neurčil jinak. Odsouzený může navštěvovat bohoslužby nebo náboženská shromáždění ve dnech pracovního klidu a pracovního volna. Toto není umožněno odsouzenému ex lege, pokud tak není uvedeno v rozsudku. Soud může pachateli uložit některé z povinností a omezení, které vedou k tomu, aby vedl řádný život. Dále soud ve většině případů uloží pachateli povinnost, nahradit škodu, kterou svým trestným činem způsobil. U pachatele, který je ve věku blízkém věku mladistvých, může nařídit i některé z výchovných opatření, nebo domácí vězení kombinovat s dohledem probačního úředníka. (Zákon č. 40/2009 Sb., §60)

Porušení těchto povinností může mít za následek nařízení náhradního trestu odnětí svobody. Podle § 61 odst. 1 trestního zákona je soud povinný uložit náhradní trest odnětí svobody pro případ, že bude trest porušen, a to ve výši až jednoho roku.

Kontrola výkonu trestu domácího vězení patří do kompetence Probační a mediační služby ČR. Ta ji vykonává pomocí elektronického kontrolního systému (elektronický monitoring). Ten rozdělujeme na pasivní sledovací systém a aktivní sledovací systém.

Pasivní sledovací systém je založen na tom, že odsouzený je povinný ohlásit se na počítačově vygenerovaný telefon, který zaznamenává přítomnost odsouzeného pomocí zařízení sloužícího k rozluštění kódu, které má upevněné na těle.

Aktivní sledovací systém je používán pomocí zařízení, které je nainstalováno v bytě a přijímá signály ze zařízení, které má odsouzený na těle. Pokud je signál přerušeno, spustí se alarm, aby oznámil, že odsouzený opustil místo výkonu trestu. V současné době se využívá i monitorovací systém pomocí GPS.

Dalším způsobem kontroly jsou namátkové kontroly prováděné probačním úředníkem, kdy mu musí odsouzený umožnit vstup do místa výkonu trestu. (Ščerba 2011, str. 310-327)

4 Obecně prospěšné práce

Obecně prospěšné práce patří mezi moderní alternativní tresty pro pachatele, pro které není dostatečný trest podmíněné odnětí svobody a také pro ty, pro které není vhodný peněžitý trest. (Ščerba 2011, str. 276)

Do českého trestního práva byl tento trest přijat součinností od 1. ledna 1996 novelou trestního zákona provedenou zákonem č. 152/1995 Sb. S pozdějším přijetím nového trestního zákoníku došlo k zpřísnění tohoto trestu. Tento trest je určen pro pachatele úmyslné trestné činnosti menší či střední velikosti a není potřebné uložení trestu odnětí svobody. Po vykonání tohoto trestu vzniká fikce neodsouzení, a to i v případě upuštění od výkonu trestu nebo jeho zbytku. (Zákon č. 141/1961 Sb., § 340)

Tento trest se ukládá za jakýkoliv trestný čin, nebo úmyslný trestný čin, jehož horní hranice nepřesahuje 5 let. Za těchto podmínek lze trest obecně prospěšných prací uložit, i když trestní zákoník za daný trestný čin tento trest nestanoví. Podle nového trestního zákoníku se může trest obecně prospěšných prací uložit i za nedbalostní trestný čin, kterého trestní hranice převyšuje 5 let, protože jde pořád o přečin.

Trest obecně prospěšných prací může být uložen v kombinaci s jiným trestem mimo trest odnětí svobody a domácího vězení. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 53)

Podle nového trestního zákoníku soud nestanoví trest obecně prospěšných prací, pokud byl pachateli předchozí trest obecně prospěšných prací v předchozích třech letech proměněn na trest odnětí svobody. To nemusí platit v případech, kdy soud uzná výraznou změnu pachatele a jeho postojů a okolností k trestnému činu oproti předchozímu odsouzení. Toto musí soud náležitě odůvodnit. (Zákon č. 40/2009 Sb., §62 odst. 2)

Podmínkou pro uložení obecně prospěšných prací je získání stanoviska pachatele k tomuto trestu. Musí přihlédnout i k zdravotnímu stavu pachatele. Pokud pachatel odmítne poskytnout toto stanovisko, je to překážka k uložení trestu. Tento trest však není podmíněn souhlasem pachatele. Zdravotní stav může ovlivnit výměru tohoto trestu. A také nesmí být uložen, pokud je pachatel nezpůsobilý k výkonu práce. (Ščerba 2011, str. 281)

Přijetím novely č. 41/2009 Sb. došlo k častějšímu využívání služeb probačních úředníků. Tento trest může totiž uložit samosoudce trestním příkazem, pokud si předtím vyžádá zprávu probačního úředníka se stanoviskem pachatele, jeho zdravotního stavu o možnosti výkonu obecně prospěšných prací a přihlédne k ní. Tuto zprávu při hlavním líčení lze získat přímo od pachatele během líčení, pokud je přítomný. (Zákon č. 141/1961 Sb., §314e odst. 3)

Probační úředník obdrží rozhodnutí. Připraví návrh na druh a místo obecně prospěšných prací a spolupracuje se střediskem Probační a mediační služby v obvodu soudu, kde byl trest uložen. Vybírá ze seznamu požadavků shromážděných od obecních úřadů a institucí, kde může být trest vykonáván. Tento seznam je uložen na příslušném středisku PMS. Při určení druhu obecně prospěšných prací může probační úředník přihlížet k znalostem a dovednostem odsouzeného. (Ščerba 2011, str. 296)

Podle trestního zákona je výměra trestu obecně prospěšných prací od 50 do 300 hodin. „Dle §62 odst. 3 trestního zákoníku je odsouzený povinen provést ve stanoveném rozsahu práci k obecně prospěšným účelům spočívající v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací či jiných činnostech ve prospěch obcí nebo ve prospěch státních či jiných obecně prospěšných institucí, které se zabývají některou z obecně prospěšných činností popsaných v §62 odst. 3 trestního zák.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., §62 odst. 3)

Odsouzený tento trest vykonává v obvodu okresního soudu, kde bydlí. Mimo tento obvod pouze se souhlasem odsouzeného.

Mezi povinnostmi pachatele patří vykonat trest v stanoveném rozsahu ve lhůtě 1 roku. Ta začíná nabytím právní moci usnesení soudu. Tato lhůta se zastavuje po dobu zdravotní či zákonné překážky, a pokud byl odsouzený ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. Dále musí každý odsouzený dodržovat harmonogram výkonu práce, který s ním projedná probační úředník. Při jeho nedodržování může být trest obecně prospěšných prací proměněn na trest odnětí svobody. Odsouzený musí vést řádný život až do konce vykonání prací v celém uloženém rozsahu. Další povinností pachatele je dodržování uložených omezení a povinností a nahradit škodu, kterou svým přečinem způsobil. Dále se odsouzený musí do 14 dnů od oznámení rozhodnutí dostavit na středisko Probační a mediační služby v obvodu okresního soudu, kde mají být obecně prospěšné práce vykonány. Tady s probačním úředníkem domluví den nástupu

a harmonogram. Je poučen o svých povinnostech a o následcích jejich nedodržování. V den nástupu trestu se dostaví na příslušný úřad nebo instituci. (Ščerba 2011, str. 287)

Každá jedna započatá hodina nevykonaného trestu se podle zákona přepočítá na jeden den trestu odnětí svobody.

Trest obecně prospěšných prací lze ponechat v platnosti za určitých podmínek, i v případě, že odsouzený dal příčinu k proměně trestu v trest odnětí svobody. V tomto případě je soud povinen využít jedno ze tří opatření na zpřísnění trestu obecně prospěšných prací. Za prvé stanovit dohled nad odsouzeným na dobu výkonu trestu. Za druhé stanovit odsouzenému dosud neuložená přiměřená omezení nebo povinnosti na dobu výkonu trestu. Za třetí stanovit některé z výchovných opatření odsouzenému na dobu výkonu trestu. Toto je možné u odsouzených, kteří jsou ve věku blízkém věku mladistvých.

O proměně trestu obecně prospěšných prací a o výjimečném ponechání v platnosti rozhoduje předseda senátu, ve veřejném zasedání, na návrh probačního pracovníka, který vykonává kontrolu nad výkonem trestu. Návrh může také podat obec nebo instituce, u které je trest vykonáván. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, která má odkladný účinek. (Ščerba 2011, str. 289- 292)

5 Peněžitý trest

Peněžitý trest je majetková sankce. Tento trest připadá státu. Peněžitý trest není pouze alternativním trestem k trestu odnětí svobody, ale tyto dva tresty mohou být také spojeny. Nevýhodou trestu je dopad na rodinu a osoby, ke kterým má pachatel závazky.

Tento trest může soud uložit pachateli, pokud se úmyslným trestným činem pokusil pro sebe nebo někoho jiného získat majetkový prospěch, nebo ho získal, dále pokud trestní zákon dovoluje tento trest ve zvláštní části za spáchaný trestný čin, a pokud pachatel spáchal přečin a soud mu neukládá trest odnětí svobody vzhledem k povaze a závažnosti přečinu a k osobě a poměrům pachatele. (§67 odst. 2 písm. b, TZ) V posledním případě není peněžitý trest slučitelný s trestem odnětí svobody. V ostatních případech se může tento trest ukládat samostatně nebo vedle jiného trestu, kromě trestu propadnutí majetku.

Před uložením peněžitého trestu je potřebné zjistit majetkové poměry pachatele, protože tento trest lze uložit, jen pokud je dobytý.

Tento trest může sloužit k odčerpání finančních prostředků získaných trestnou činností, nebo prostředků, které by k ní mohly sloužit, pokud tyto prostředky nejde odčerpat například propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty, uložením povinnosti nahradit způsobenou škodu, apod.

Tento trest má i výchovnou funkci, tím, že je pachatelův majetek zmenšen, oproti jeho původním úmyslům. (Zákon č. 40/2009 Sb., §67 odst. 2, písm. b)

Peněžitý trest ukládaný na základě § 67 odst. 1 trestního zákoníku, není omezený závažností spáchaného trestného činu. Lze jej tedy uložit i za loupež, závažné krádeže, drogové delikty a jiné. Jestli bude peněžitý trest uložený, jako trest samostatný určuje §67 odst. 3 trestního zákoníku, který obsahuje podmínky pro tento případ.

Podle §39 odst. 7 trestního zákoníku, soud nemusí uložit majetkovou sankci, i když se trestným činem snažil získat nebo získal majetkový prospěch, pokud to nedovolují jeho majetkové a osobní poměry, například v případě zanedbání povinné péče.

Peněžitý trest je vyměřován prostřednictvím denních sazeb v rozmezí od 20 do 730 denních sazeb ve výši od 100 Kč do 50 000 Kč. Počet denních sazeb určuje soud s přihlédnutím k povaze a závažnosti trestného činu. Výši denní sazby určuje s ohledem na osobní a majetkové poměry pachatele. Mezi majetkové poměry patří čistý výdělek, rozsah nabytého majetku, závazky apod. Mezi osobní poměry patří vzdělání, rodinné poměry, zdravotní stav, profesní kvalifikace apod. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 68 odst. 1 a 2)

Zaplacení peněžitého trestu najednou v plné výši může představovat příliš citelnou újmu pro pachatele, ale i pro jeho rodinu, proto soud může povolit zaplacení v přiměřených měsíčních splátkách. Soud určí výši splátek a jejich splatnost. Splácení může být také povoleno na žádost odsouzeného v rámci vykonávacího řízení z důležitých důvodů, a to se splatností do jednoho roku od nabytí právní moci rozsudku. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 68 odst. 5)

Při uložení peněžitého trestu je stanoven i náhradní trest odnětí svobody. Maximální výše náhradního trestu činí čtyři roky, ale nesmí převyšovat horní hranici trestní sazby u daného trestného činu. V případě, že je peněžitý trest ukládaný vedle podmíněného nebo nepodmíněného trestu odnětí svobody, nesmí součet trestů odnětí svobody a náhradního trestu přesahovat horní hranici. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 69 odst. 1)

Po nezaplacení peněžitého trestu následuje vymáhání zaplacení a až v krajním případě nařízení náhradního trestu odnětí svobody, tedy v momentě, kdy hrozí jeho zmaření. (Zákon č. 141/1961 Sb. § 343)

Řádně vykonaný peněžitý trest je spojený se zahlazením odsouzení. Na pachatele se hledí jako by nebyl souzený, ale pouze v případě, že byl peněžitý trest uložen za přečin spáchaný z nedbalosti. U mladistvých pachatelů nastává fikce neodsouzení vždy, když je trest splněn nebo od něj bylo upuštěno. (Ščerba 2011, str. 258)

Poté co se stane rozsudek pravomocný, předseda senátu soudu, který o trestu rozhodl v prvním stupni, vyzve odsouzeného, aby peněžitý trest zaplatil do patnácti dnů. Spolu s výzvou odsouzený obdrží upozornění na vymáhání peněžitého trestu v případě nezaplacení. 15- denní lhůtu lze prodloužit nejvýše na dobu tří měsíců od nabytí právní moci rozsudku. Předseda senátu může také povolit splátky. Oboje je

podmíněno žádostí odsouzeného a důležitými důvody. Vymáhání peněžitého trestu se koná buď v civilním, nebo exekučním řízení. (Zákon č. 141/1961 Sb., § 342, odst. 2)

Tento trest může zaniknout rozhodnutím o upuštění od výkonu trestu nebo jeho zbytku, a to pokud se odsouzený stal neschopným peněžitého trestu zaplatit ne z vlastní vůle, nebo pokud by byla zaplacením trestu ohrožena výživa nebo výchova osoby, o niž je odsouzený povinen ze zákona pečovat.

Pokud soud uloží náhradní trest odnětí svobody, není peněžitého trestu dále vymahatelný. Odsouzený může trest odnětí svobody odvrátit i během jeho výkonu zaplacením peněžitého trestu. (Zákon č. 141/1961 Sb., §344)

U mladistvých pachatelů je tento trest ukládaný od 10 do 365 denních sazeb. Výše jedné denní sazby je od 100 do 5000 Kč. (Předpis č. 218/2003 Sb., § 27 odst. 2 a 3).

Peněžitého trestu může být pachateli uložen, jen pokud je výdělečně činný nebo to umožňují jeho majetkové poměry. Náhradní trest odnětí svobody nesmí v tomto případě převyšovat jeden rok a ani s uloženým trestným opatřením odnětí svobody nesmí převyšovat horní hranici snížené trestní sazby. U peněžního opatření může být jeho zaplacení nebo nevykonaný zbytek trestu nahrazením obecně prospěšných činností v rámci probačního programu nebo vykoná společensky povinnou činnost v rámci výchovné povinnosti, pokud o tom rozhodne soud pro mládež. Je to specifický způsob upuštění od výkonu peněžitého opatření nebo jeho zbytku. Porušení podmínek probačního programu není spojeno s žádným přímým postihem mladistvého. (Předpis č. 218/2003 Sb., §27)

V případě mladistvých lze peněžní opatření podmíněčně odložit, a to za dvou podmínek:

- „Ohledem k osobě mladistvého, zejména k přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a prostředí, v němž žije a pracuje, a okolnostem případu, má soud pro mládež důvodně za to, že účelu trestného opatření bude dosaženo i bez jeho výkonu.
- Soud přijal záruku na nápravu mladistvého a vzhledem k výchovnému vlivu toho, kdo záruku nabídl, má důvodně za to, že účelu trestního opatření bude dosaženo i bez jeho výkonu.“ (Zákon č. 218/2003, §28, odst. 1)

Součástí podmíněného odložení musí být stanovení zkušební doby s horní hranicí 3 roky. V této době mu může soud uložit výchovná opatření nebo dohled probačního pracovníka. Mladiství musí ve zkušební době vést řádný život. Pokud některou z podmínek zkušební doby nesplní, soud rozhodne o vykonání peněžitého opatření. (Zákon č. 218/2003, § 29, odst. 1)

6 Trest propadnutí majetku

Tento trest je ukládán za závažný úmyslný trestný čin, kterým pachatel získal nebo se snažil získat majetkový prospěch nebo je odsouzený k výjimečnému trestu. Jako samostatný trest může být uložen, pokud jiný trest není třeba, vzhledem k závažnosti a okolnostem trestného činu a osobě a poměrům pachatele. (Zákon č. 40/2009, §66)

Tento trest představuje nejpřísnější majetkovou sankci. Může být uložen samostatně nebo vedle jiného trestu s výjimkou peněžitého trestu. Propadnutí majetku se vztahuje na celý majetek odsouzeného, nebo na část, kterou soud určí. Do majetku nepatří prostředky a věci potřebné k uspokojení životních potřeb odsouzeného a osob, o které je odsouzený povinný pečovat ze zákona. (Zákon č. 40/2009 Sb., §52)

Vlastníkem propadlého majetku se stává stát. Po tomto trestu nenastává fikce neodsouzení. V trestním zákoníku je tento trest uveden například u účasti na zločinném spolčení (Zákon č. 40/2009 Sb., §163a, odst. 1) nebo u trestného činu nedovoleného překročení státních hranic. (Zákon č. 40/2009 Sb., §176b, odst. 1 a 2)

7 Trest zákazu činnosti

Je to alternativní trest vůči nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Má zabránit pachateli v trestné činnosti vyřazením pachatele ze zaměstnání, funkce nebo vykonávání činnosti, ke kterým je potřeba zvláštní povolení nebo opatření. Tento trest je typický u řízení motorových vozidel, ale i pachatelů ve veřejných funkcích, například lékaři, úřední osoby, atd. Tento trest může pro pachatele znamenat ztrátu

zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti. Trest zákazu činnosti je typický za trestné činy páchané v dopravě. Tento trest je slučitelný se všemi druhy trestů v trestním zákoníku. Trest zákazu činnosti lze uložit i právnické osobě za trestný čin spáchaný v souvislosti s její činností.

Mladistvému pachateli lze tento trest uložit, pokud není považovaný za překážku při přípravě na jeho povolání. Horní hranice v tomto případě nesmí převyšovat 5 let. Mladistvému mohou být vedle tohoto trestu uložena i výchovná opatření. (Předpis č. 218/2003 Sb., §15- 20)

Tento trest může být uložen ve výměře 1 až 10 let, u právnické osoby je hranice 20 let. Trest zákazu činnosti může být uložen samostatně, pokud to trestní zákoník za daný trestný čin dovoluje a pokud uložení jiného trestu není třeba. Doba trestu odnětí svobody se do výkonu trestu zákazu činnosti nezapočítává.

Podmínkou pro uložení trestu zákazu činnosti je, že trestný čin byl spáchaný v souvislosti s touto činností. Výkon trestu začíná nabytím právní moci rozsudku a končí uplynutím stanovené doby, pokud došlo k podmíněnému upuštění od zbytku výkonu zákazu činnosti. Pokud je pachatel ve výkonu trestu odnětí svobody, výkon zákazu činnosti začne až po jeho propuštění. Po výkonu poloviny trestu může soud upustit od výkonu jeho zbytku, pokud odsouzený způsobem života dokázal, že dalšího výkonu není třeba nebo pokud soud přijme záruky za dovršení nápravy odsouzeného. Soud stanoví zkušební dobu až na 5 let, ne kratší, než by byl zbytek trestu. (Zákon č. 40/2009 Sb., §90)

U právnické osoby může být zkušební doba až deset let. Pokud pachatel po dobu zkušební doby nevede řádný život, může mu soud nařídit vykonat zbytek trestu. Po vykonání trestu zákazu činnosti nebo u podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu vzniká fikce neodsouzení.

8 Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty

Patří mezi majetkové tresty. Hlavním cílem tohoto trestu je zneškodnit věci či majetkovou hodnotu, která by mohla sloužit k dalšímu páchání trestné činnosti, nebo zabavit prospěch z trestné činnosti. Ode dne nabytí právní moci rozsudku dochází

k odnětí vlastnického práva k propadlé věci nebo jiné majetkové hodnoty, a tato propadá státu. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 55, odst. 4)

Soud může uložit tento trest, pokud se jedná o věc nebo jinou majetkovou hodnotu:

-které bylo užito ke spáchání trestného činu

-která byla ke spáchání trestné činnosti určena

-kterou získal pachatel trestným činem nebo jako odměnu za něj

-kterou pachatel nabyt za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou v předchozím bodě, nebo pokud není ve vztahu k hodnotě nabytí věci nebo jiné majetkové hodnoty zanedbatelná. Tento trest může být uložen jako samostatný, pokud to trestní zákoník dovoluje a pokud uložení jiného trestu není třeba. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 70)

9 Trest zákaz pobytu

Trest zákaz pobytu lze uložit po dobu jednoho až deseti let, za úmyslný trestný čin s přihlédnutím na způsob života pachatele a místo spáchání činu, ochranu veřejného pořádku, zdraví, rodiny nebo mravnosti.

Tento trest se nesmí vztahovat na místo a obvod trvalého pobytu pachatele. Smyslem tohoto trestu je, že se pachatel nesmí zdržovat na určitém místě nebo v určitém obvodu.

Trest zákaz pobytu může být uložen samostatně za trestný čin, za který trestní zákoník stanoví horní hranici tři léta odnětí svobody. S tímto trestem mohou být spojena i přiměřená omezení a povinnosti, aby pachatel vedl řádný život.

Dále může soud pachateli stanovit povinnost nahradit škodu způsobenou trestným činem.

Pokud jde o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud nařídit některá z výchovných opatření. (Zákon č. 40/2009 Sb., §75 odst. 1 - 6)

10 Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Tento trest je účinný od 1. ledna 2010. Je určený problémovým fotbalovým fanouškům a pachatelům, kteří spáchali úmyslný trestný čin na určité akci. Podstata tohoto trestu je zákaz vstupu odsouzeného na stanovené akce. Odsouzený se musí dostavovat k probačnímu úředníkovi, vykonávat programy sociálního výcviku, převýchovy a psychologického poradenství. Odsouzený musí také spolupracovat s Policií České republiky. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 77)

Tento trest může být uložen až na deset let a to jako samostatný trest nebo vedle jiného trestu.

Po nabytí právní moci rozsudku s tímto trestem zašle předseda senátu opis příslušnému středisku Probační a mediační služby a probační úředník, který bude výkon tohoto trestu kontrolovat, vyzve odsouzeného k schůzce. Na ní probační úředník s odsouzeným projedná podmínky výkonu tohoto trestu a může odsouzenému stanovit povinnost dostavovat se k určitému útvaru Policie České republiky. (Zákon č. 140/1961 Sb. §350)

Probační úředník vytvoří probační plán, který upravuje průběh trestu, pravidla spolupráce odsouzeného, probačního úředníka a Policie České republiky. Tento plán se odvíjí od pravomocného rozsudku soudu, situace pachatele, analýzy rizik kriminálního selhání. Pokud tyto podmínky odsouzený neplní, naplňuje znaky trestného činu maření výkonu trestného rozhodnutí. (Probační a mediační služba České republiky PMS, 2002 - 2015)

11 Ztráta čestných titulů nebo vyznamenání

Tento trest lze uložit za úmyslný trestný čin spáchaný za zvlášť zavrženíhodné pohnutky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody minimálně na dvě léta. Odsouzený ztratí vyznamenání, čestná uznání a jiné čestné tituly udělené podle vnitrostátních právních předpisů. Tento trest je vždy spojený s trestem odnětí svobody (Zákon č. 40/2009 Sb., § 78)

12 Ztráta vojenské hodnosti

Soud může tento trest uložit pachateli za stejných podmínek jako u předchozího trestu. Trest ztráty vojenské hodnosti může být uložen vedle jiného trestu, pokud to povaha spáchaného trestného činu vyžaduje podle kázně a pořádku v ozbrojených silách. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 79)

13 Vyhoštění

Tento trest lze uložit pachateli na dobu jednoho roku až deseti let nebo na dobu neomezenou, a to jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu. Trest vyhoštění lze uložit jen pachateli, který není občanem České republiky. (Zákon č. 40/2009 Sb., § 80)

Účelem trestu vyhoštění je zabránit pachateli v páčání další trestné činnosti na tomto území. Tento trest nelze uložit za podmínek uvedených v zákoně č. 40/2009 Sb., §80, odst. 3.

14 Výhody a nevýhody trestu odnětí svobody a alternativních trestů

Trest odnětí svobody je pokládán za nejpřísnější trest. Za klady tohoto trestu lze považovat ochranu společnosti před pachateli trestných činů a možnost zabránit pachateli v páčání další trestné činnosti. Odnětí svobody má také výchovnou funkci vůči pachateli a vůči ostatním členům společnosti. Mezi nevýhody tohoto trestu patří nízký resocializační účinek, a to přetrháním pozitivních sociálních vazeb, pobytem odsouzeného ve výrazně kriminogenním prostředí a vysokým efektem stigmatizace. Další velkou nevýhodou trestu odnětí svobody jsou přeplněné věznice a ekonomická náročnost tohoto trestu, která už je představena ve třetí kapitole této práce.

Vzhledem k těmto nevýhodám, roste v moderní společnosti počet alternativních trestů. Jejich značnou výhodou je šetření státních financí. Další výhodou je, že jedinec neztrácí kontakt s rodinou, pokračuje v běžném životě, neztrácí zaměstnání. Po řádném splnění trestu nemá odsouzený záznam v trestním rejstříku. Nevýhodou alternativních trestů je,

že ne každý trest lze uložit každému pachateli. Například trest domácího vězení nelze uložit bez souhlasu obviněného, trest obecně prospěšných prací nelze uložit pachateli, který k tomu není zdravotně způsobilý. Další problém alternativních trestů spočívá v opakovaném uložení pachatelům, kteří už jednou trest nevykonali. Společnost také není úplně důvěřivá v účinnost alternativních trestů a pobytu odsouzeného na svobodě.

15 Sociální práce ve věznicích a v oblasti alternativních trestů

Sociální pracovník pracuje s vězněnými osobami po celou dobu výkonu trestu. Při vstupu do výkonu trestu vypracuje sociální posouzení odsouzeného. Dále vede individuální nebo skupinové sociálně- právní poradenství. Obvinění a odsouzení žádají o pohovory, které se týkají rodinné situace, finanční situace, zdravotního a sociálního pojištění, žádosti o důchody, spolupráce s Probační a mediační službou, kontaktu na kurátora. (Probační a mediační služba České republiky PMS, 2002- 2015)

Dva měsíce před ukončením trestu se provádí předvýstupní poradenství, kde sociální pracovník zjišťuje podmínky, do kterých se bude jedinec vracet. Během tohoto poradenství se také zjišťuje, zda je vězněný schopný řešit novou situaci po propuštění. Pokud se u něj vyskytuje nějaký existenční problém, může ho odsouzený řešit se sociálním kurátorem. Je poučen o evidenci na úřadě práce, o vyřízení sociálních dávek státní sociální podpory a hmotné nouze. Také je odsouzený informovaný o možnosti využití náhradního ubytování.

Postpenitenciární péče se poskytuje jedincům po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody z důvodu postupné integrace do společnosti. Tuto péči zajišťují sociální pracovníci a sociální kurátoři. Pokud je následná péče nařízená a nedobrovolná, zajišťuje dohled Probační a mediační služba. Pomáhá jedincům obnovit sociální vztahy. Cílem sociálního kurátora je integrovat klienta do sociálního prostředí tak, aby zmírnil důsledky výkonu vazby a trestu odnětí svobody.

V rámci alternativních trestů roli sociálního pracovníka zastupuje probační úředník v rozsahu, který je popsán v druhé kapitole této práce. (Matoušková 2013, str. 151)

Empirická část

16 Cíl empirické části

Cílem empirické části bakalářské práce je pomocí komparace zjistit, jak na alternativní tresty pohlíží občané, kteří byli dříve ve výkonu trestu odnětí svobody a jak na alternativní tresty pohlíží lidé, kteří byli potrestáni trestem podmíněného odnětí svobody. Dále porovnat jejich přehled o alternativních trestech a jejich postoj k teoretické náhradě jejich trestu za některý z alternativních trestů.

17 Hypotézy

V bakalářské práci byly stanoveny tyto hypotézy:

H1: Obě dotazované skupiny znají víc jako polovinu alternativních trestů.

H2: Nejvyšší dosažené vzdělání nemá vliv na znalost alternativních trestů ani u jedné dotazované skupiny.

H3: Většina dotazovaných ze skupiny občanů odsouzených k podmíněnému trestu odnětí svobody bude považovat za klad alternativních trestů, že po jejich vykonání nebudou mít záznam v trestním rejstříku. Na rozdíl od druhé skupiny, která za největší klad bude považovat nepřerušovaný kontakt s rodinou.

H4: Většina respondentů z obou skupin by trest odnětí svobody, v některých případech nahradila některým z alternativních trestů.

18 Metodika výzkumu

Ke komparaci byla použita metoda dotazníku. Dotazník obsahuje 17 otázek. U některých otázek postačuje odpověď ano/ne, u jiných se kroužkovala jedna z nabízených možností. Pouze u dvou otázek měli dotazovaní prostor vepsat vlastní text, a to u otázek týkajících se jejich předešlého trestu a teoretické náhradě. Dotazník je anonymní a dobrovolný.

19 Zkoumaný soubor

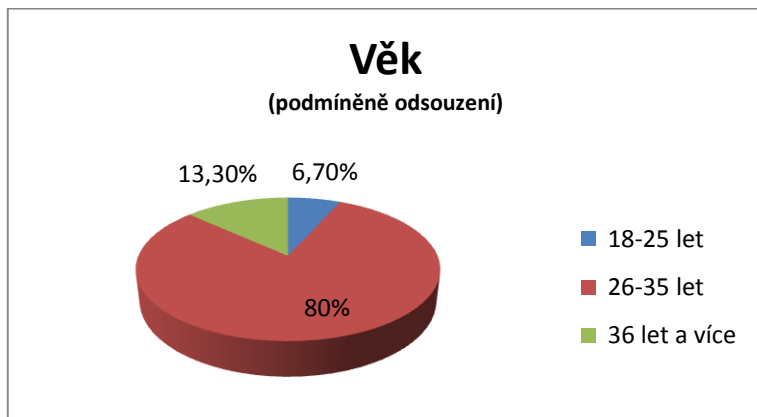
Dotazovaní byli rozděleni do dvou skupin. První skupinu tvořilo 15 mužů dříve odsouzených k trestu odnětí svobody a tento trest vykonali v některé z věznic v České republice. Druhou skupinu dotazovaných tvořili muži, kteří byli odsouzeni k podmíněnému trestu odnětí svobody, ale nikdy nebyli vězněni. Obě skupiny tvořili muži, kteří žijí momentálně v Praze a jsou po výkonu těchto trestů.

20 Pilotní průzkum

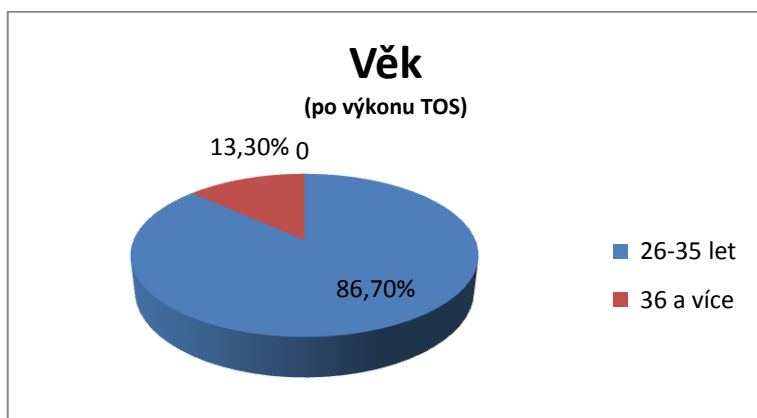
Pilotní průzkum proběhl u čtyř dotazovaných, se kterými autorka nejdříve rozebrala každou otázku dotazníku. Respondenti se vyjádřili k její srozumitelnosti a popřípadě navrhli, jak by se dala otázka formulovat, aby nevzniklo nedorozumění. V pilotním průzkumu se respondenti také vyjadřovali k daným otázkám obšírněji, než jim dovoľovaly možnosti v dotazníku. Tyto konzultace byly pro autorku velice přínosné a vtáhli ji do pohledu trestaných jak na vězení, tak na alternativní tresty. Také u respondentů byla značná nevědomost některých alternativních trestů, pouze z toho důvodu, že daný trest znali pod slangovým pojmem a ne jeho skutečným názvem. Tento jev byl nejčastější při otázce o zákazu činnosti.

21 Interpretace výzkumu

Otázka č. 1 : Jaký je váš věk?

Graf 1a.: Věk dotazovaných

Graf 1b.: Věk dotazovaných

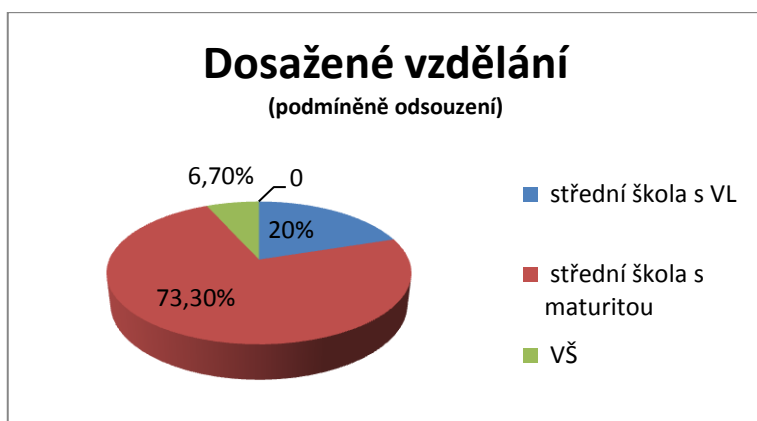
Věk	Podmíněně odsouzení		Po výkonu VTOS	
	absolutní četnost	relativní četnost(%)	absolutní četnost	relativní četnost(%)
18-25 let	1	6,7	-	-
26-35 let	12	80	13	86,7
36 a více	2	13,3	2	13,3
Celkem	15	100	15	100

Tabulka 1.: Věk dotazovaných

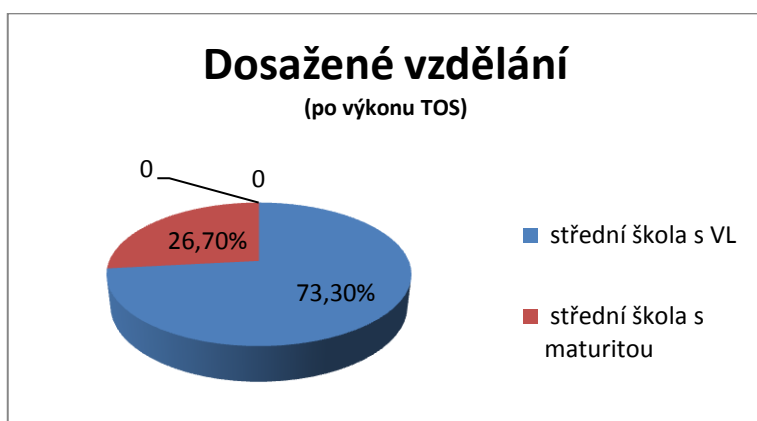
Nejvíce dotazovaných respondentů bylo ve věku od 26 do 35 let, a to u obou skupin respondentů.

Je zajímavý fakt, že komparací tohoto výzkumu a výzkumu Institutu kriminologie a sociální prevence, který vznikl ve spolupráci s Filozofickou fakultou University Karlovy, vychází přibližně shodná věková hranice. Tento grantový výzkum probíhal s respondenty po výkonu trestu odnětí svobody z věznice Praha- Ruzyně, Praha- Pankrác, Vinařice, Světlá nad Sázavou. Výsledkem jejich výzkumu bylo zjištěno, že nejvíce respondentů bylo ve věku 30- 44 let. (Scheinost M., str. 179)

Otázka č. 2 : Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf 2a.: Nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných

Graf 2b.: Nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných

Vzdělání	Podmíněně odsouzení		Po výkonu VTOS	
	absolutní četnost	relativní četnost(%)	absolutní četnost	relativní četnost(%)
SŠ s VL	3	20	11	73,3
SŠ s mat.	11	73,3	4	26,7
VŠ	1	6,7	-	-
Celkem	15	100	15	100

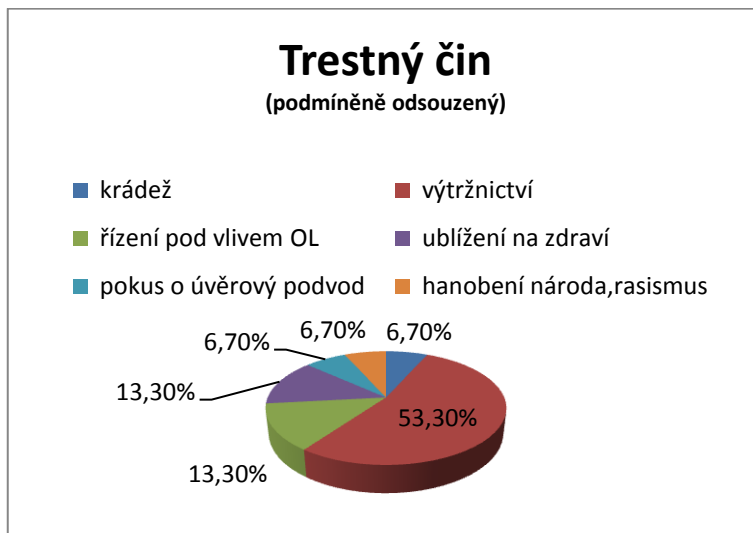
Tabulka 2.: Nejvyšší dosažené vzdělání dotazovaných

U této otázky se výsledky dotazníku u obou skupin lišily. Ve skupině respondentů, kteří byli dříve podmíněně odsouzení, největší počet respondentů má dokončenou střední školu s maturitou a to 73,3 %. V této skupině mělo 20% respondentů dokončenou střední vzdělání s výučním listem a 6,7 % vysokou školu.

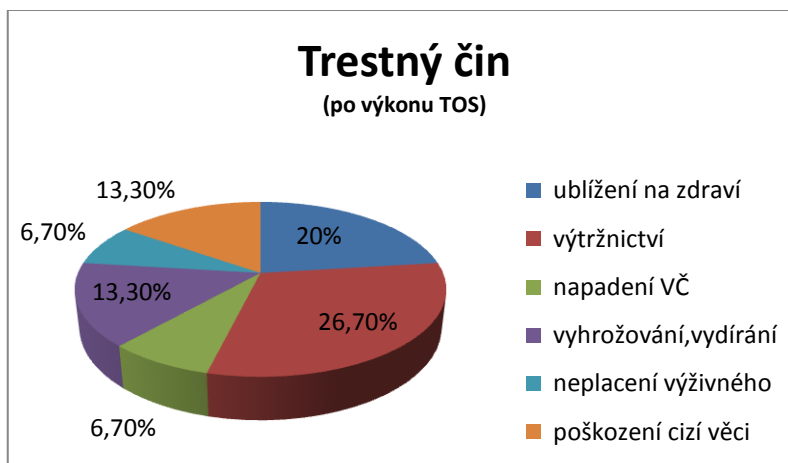
U druhé skupiny dotazovaných bylo nejvyšší dosažené vzdělání rozdílné. Nejvyšší byl počet respondentů, kterých nejvyšší dosažené vzdělání bylo střední škola s výučním listem a to u 73,3 %, vysokoškolské vzdělání nedosáhl nikdo z respondentů a střední školu s maturitou má 26,7 % dotazovaných.

V porovnání s již zmiňovaným výzkumem IKSP a druhou dotazovanou skupinou tohoto dotazníku vyšly výsledky odlišně. Ve výzkumu IKSP má nejvyšší počet odsouzených po VTOS střední školu s maturitou, a to až 36, 3% respondentů. Dotazovaných výzkumu IKSP s nejvyšším dosaženým středním vzděláním s výučním listem bylo 34, 8%. (Scheinost M., str. 179)

Otázka č. 3 : Za jaký trestný čin jste byl odsouzen k trestu odnětí svobody/ k podmíněnému trestu odnětí svobody?

Graf 3a.: Trestný čin, za který byl dotazovaný odsouzen

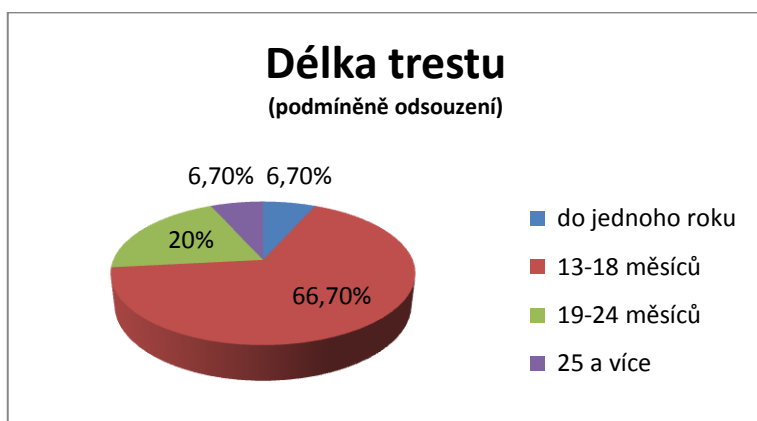
Graf 3b.: Trestný čin, za který byl dotazovaný odsouzen

Ve skupině odsouzených k podmíněnému trestu odnětí svobody, nejvyšší počet respondentů porušilo zákon a následně bylo potrestáno za výtržnictví, a to 53,3 % dotazovaných. 13,3 % dotazovaných bylo potrestáno za řízení pod vlivem omamné látky a za ublížení na zdraví. 6,6 % dotazovaných bylo potrestáno za krádež a pokus o úvěrový podvod.

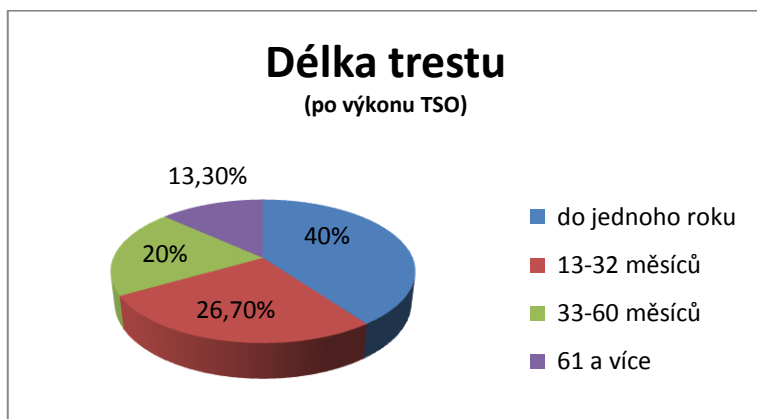
Ve druhé skupině dotazovaných se trestné činy, za které byli odsouzeni k trestu odnětí svobody, v některých bodech liší. Největší procento dotazovaných bylo potrestáno za trestný čin výtržnictví, a to až v 26,7 %. 20% tvořili respondenti s trestem za ublížení na zdraví. 13,3 % dotazovaných bylo potrestáno za poškození cizí

věci, vyhrožování a vydírání nebo za souhrn několika trestných činů. Nejmenší procento tvořili jedinci s trestem za neplacení výživného nebo napadení veřejného činitele, a to 6,7% .

Otázka č. 4 : Jak dlouho trval tento trest?

Graf 4a.: Délka vykonaného trestu dotazovaného

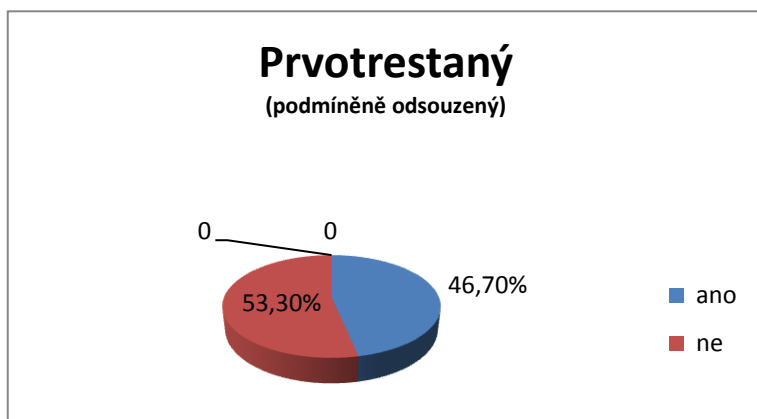
Graf 4b.: Délka vykonaného trestu dotazovaného

U skupiny dotazovaných s podmíněným odsouzením trestu byl automaticky trest uložen na kratší dobu. V 66,7 % procentech dotazovaných této skupiny trval v rozmezí 13 až 18 měsíců. U 20% mezi rokem a půl až dvěma lety, u 6,7 % méně než jeden rok a u toho samého počtu dotazovaných 2 roky a více.

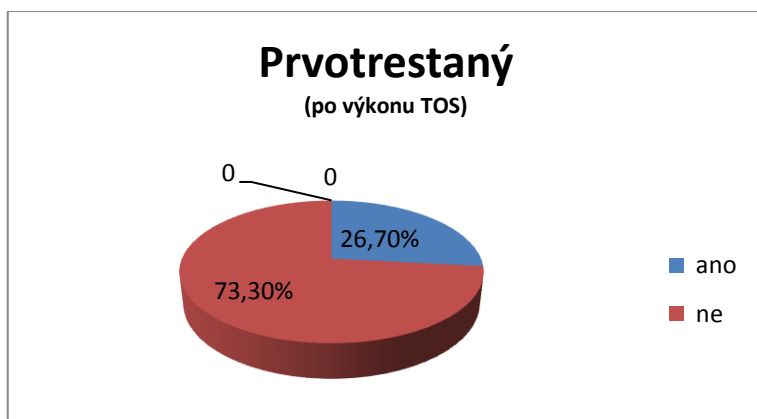
Skupina dotazovaných, která byla dříve potrestána nepodmíněným trestem odnětí svobody, měla delší tresty. 40% respondentů bylo odsouzeno na dobu do jednoho roku, 26,7 % na dobu od jednoho roku do 32 měsíců, 20% dotazovaných odpykávalo trest v rozsahu 33 až 60 měsíců a ostatních 13,3 procenta víc jak 61 měsíců.

Z výzkumu IKSP vyšlo, že až 38,3% respondentů mělo uložený trest vyšší než 61 měsíců, což se neshoduje s tímto výzkumem. Na dobu odnětí svobody do 1 roku bylo v případě výzkumu IKSP odsouzeno pouze 5% dotazovaných. (Scheinost M., str. 179)

Otázka č. 5 : Byl jste prvotrestaný?

Graf 5a.: Byl dotazovaný prvotrestaný?

Graf 5b.: Byl dotazovaný prvotrestaný?

Většina dotazovaných po výkonu trestu odnětí svobody nebyla prvotrestaná. A to v 73,3 %. Pouze 26,7 % dotazovaných z této skupiny nebylo dříve trestaných. U druhé skupiny respondentů byly výsledky sporné. 46,7 % dotazovaných bylo prvotrestaných a 53,3 % už bylo dříve trestaných.

Komparací tohoto výzkumu s výzkumem IKSP, vyšel zajímavý fakt, že u obou skupin respondentů, se výsledky procentuálně téměř shodují. Výsledky IKSP ukazují,

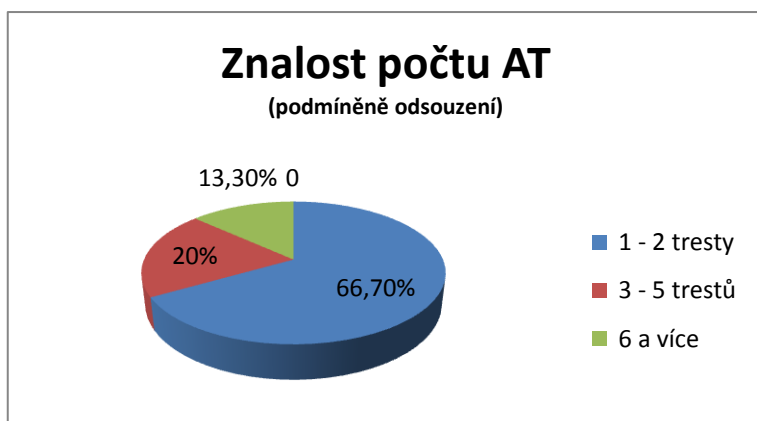
že 72, 6% bylo již před uložením trestu odnětí svobody dříve trestáno. (Scheinost M., str. 179)

Otázka č. 6 : Víte, co jsou alternativní tresty?

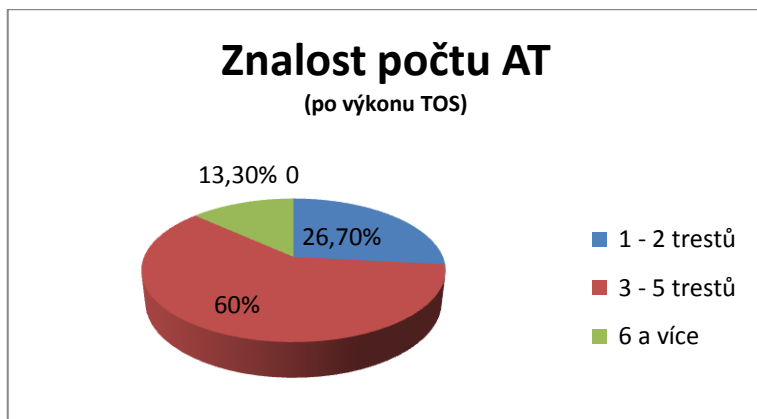
U této otázky byla odpověď u všech dotazovaných jednoznačná. Sto procent z obou skupin vědělo, co to alternativní tresty jsou.

Z výsledků dotazníku Adély Macků, který zveřejnila na internetových stránkách VypInto.cz vyplývá, že alternativní tresty zná pouze 85,5% dotazovaných široké veřejnosti, což je znatelně méně než dříve trestaných občanů v tomto výzkumu. (Vyplň to-cz. 2008- 2015)

Otázka č. 7 : Kolik znáte alternativních trestů?

Graf 6a.: Počet alternativních trestů, které dotazovaní znají

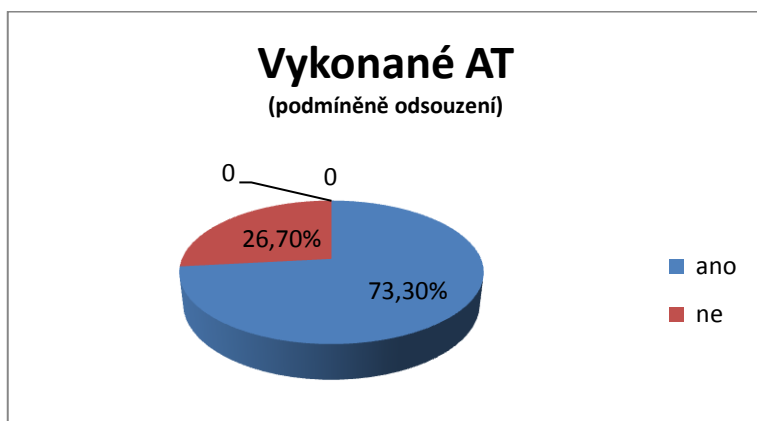

Graf 6b.: Počet alternativních trestů, které dotazovaní znají

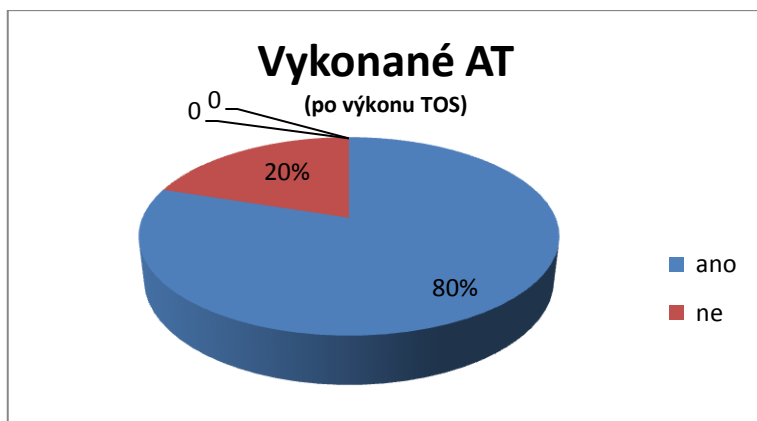
Z výzkumu vyšlo, že 66,7 % dříve podmíněně odsouzených znají jen jeden až dva alternativní tresty, na rozdíl od 60% dotazovaných z druhé skupiny, kteří znají tři až pět alternativních trestů. Je shodné u obou skupin, že víc jak šest alternativních trestů zná pouze 13,3 % dotazovaných. U první skupiny zná tři až pět alternativních trestů 20% a u druhé skupiny zná jeden až dva alternativní tresty 26,6 % dotazovaných.

Zajímavým výsledkem je komparace tohoto dotazníku s dotazníkem Adély Macků, který použila k své diplomové práci, a který ukazuje, že znalost počtu alternativních trestů podmíněně odsouzených se shoduje se znalostí počtu alternativních trestů široké veřejnosti. Více jak 50% respondentů obou dotazníků uvedlo, že znají nanejvýš dva alternativní tresty. (Vyplň to.cz, 2008- 2015)

Otázka č. 8 : Vykonával jste někdy některý z alternativních trestů kromě podmíněného odsouzení odnětí svobody?

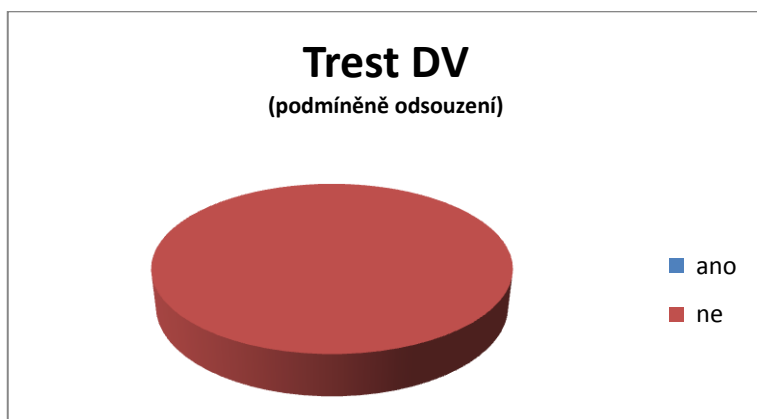
Graf 7a.: Výkon alternativních trestů u dotazovaných

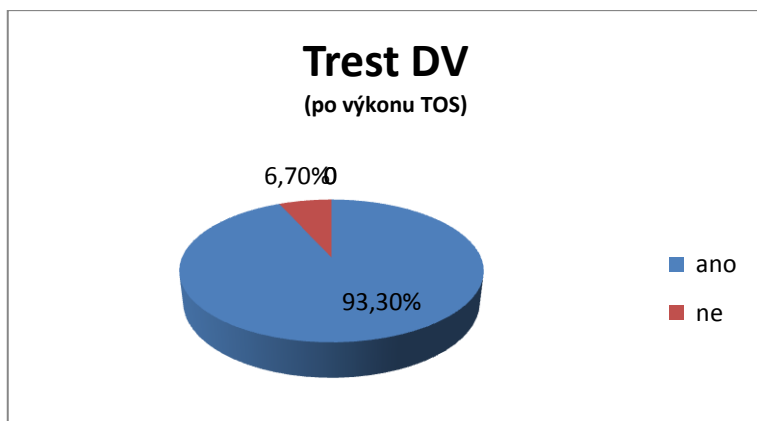
Graf 7b.: Výkon alternativních trestů u dotazovaných

Z výzkumu vyšlo, že ve skupině, dotazovaných, kteří byli dříve odsouzení k podmíněnému trestu odnětí svobody 73,3 % už dříve vykonávalo některý z alternativních trestů. Podobně na tom byli dotazovaní ve druhé skupině, a to v množství 80%. Ostatní žádný z alternativních trestů nevykonávali.

Otázka č. 9 : Setkal jste se někdy s alternativním trestem domácího vězení u Vás nebo někoho známého?

Graf 8a.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu domácího vězení

Graf 8b.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu domácího vězení

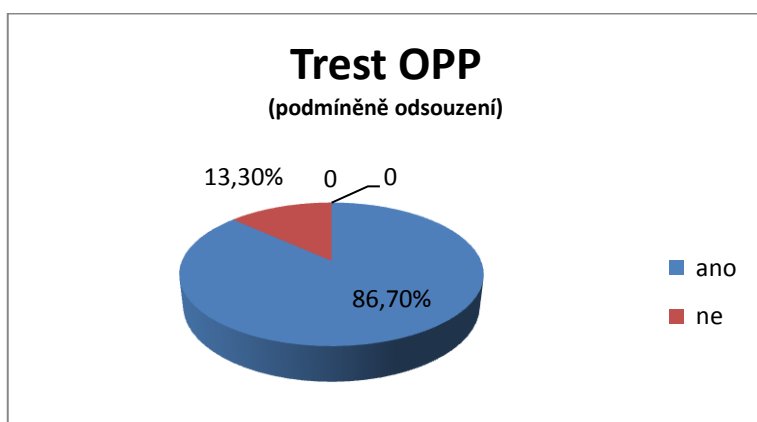
Z odpovědí vyplynulo, že ani jeden z dříve podmíněně odsouzených se nesetkal s alternativním trestem domácího vězení a pouze 6,7 % dotazovaných, kteří byli dříve odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, se s tímto trestem setkali.

Statistiky Probační a mediační služby uvádějí, že od roku 2010, kdy vešel v účinnost nový alternativní trest domácího vězení, soudy zvažovali v 1820 případech jeho uložení. V roce 2012 bylo však uloženo pouze 501 trestů domácího vězení. (Probační a mediační služba České republiky PMS, 2002- 2015)

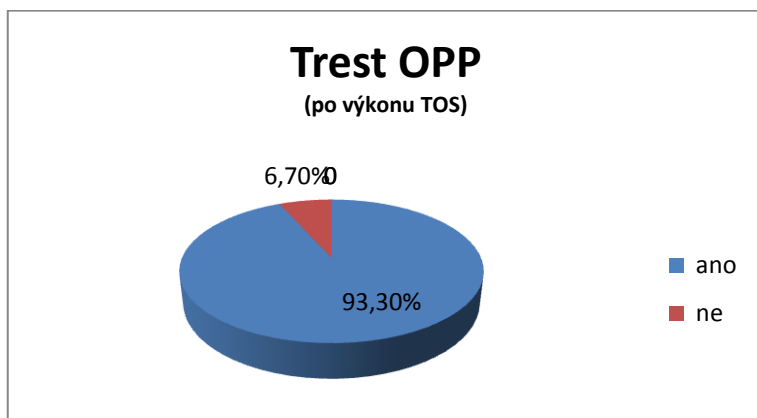
V roce 2013 byl zaznamenán pokles uložených trestů domácího vězení na 177. Soudci a státní zástupci vnímají zavedení jako pozitivní, ale domnívají se, že tento trest nebude efektivní bez zavedení elektronického monitorovacího systému. (Česká justice, 2015)

Při minimálním množství ukládání tohoto trestu není překvapivé, že se s tímto trestem ve většině případu respondenti nesetkali.

Otázka č. 10: Setkali jste se někdy s alternativním trestem obecně prospěšných prací u Vás nebo někoho známého?

Graf 9a.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu obecně prospěšných prací

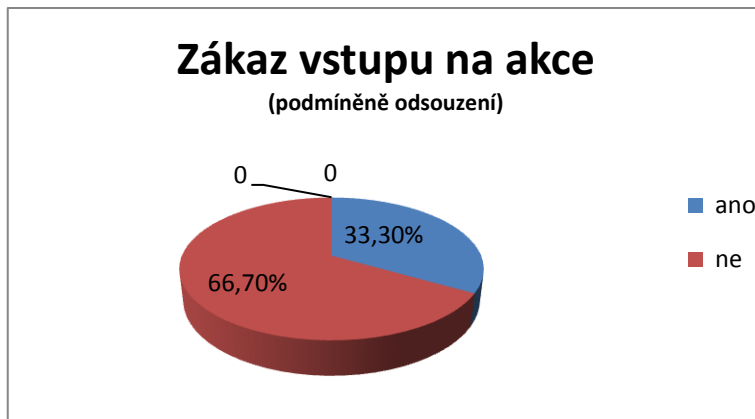

Graf 9b.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu obecně prospěšných prací

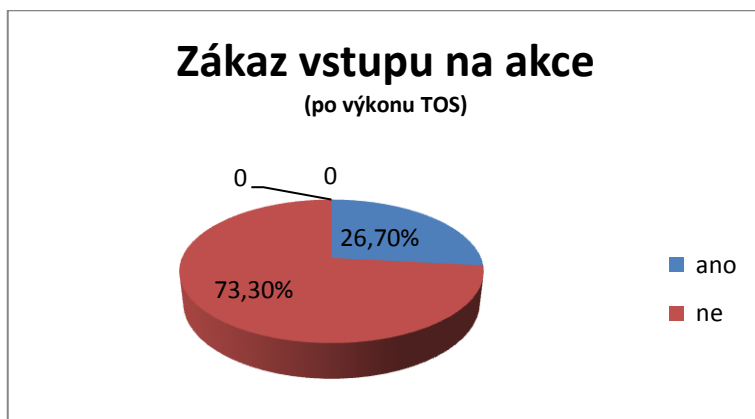
Z výzkumu vyšlo, že 86,7 % dotazovaných z první skupiny se někdy setkalo s alternativním trestem obecně prospěšných prací a 13,3 se s tímto trestem nesetkali. U druhé skupiny se s obecně prospěšnými pracemi setkalo až 93,3 % dříve trestaných dotazovaných.

Tato zjištění nejsou překvapivá v komparaci se statistikami Probační a mediační služby, neboť v roce 2012 bylo v ČR uloženo 9412 trestů OPP. V porovnání s ostatními alternativními tresty je tento trest nejvíce ukládaným alternativním trestem. Od roku 2010 je zaznamenán vysoký nárůst ukládání trestu obecně prospěšných prací. (Probační a mediační služba České republiky PMS, 2002- 2015)

Otázka č. 11: Setkal jste se někdy s alternativním trestem zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce u Vás nebo někoho známého?

Graf 10a.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

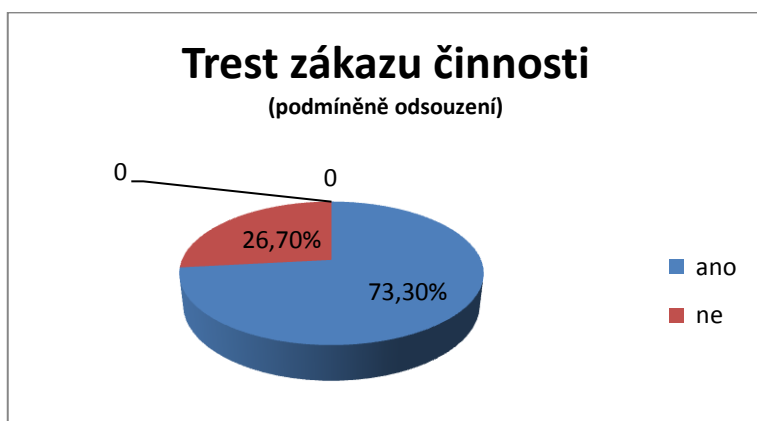
Graf 10b.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Z otázky číslo deset jsme zjistili, že v první skupině dříve podmíněně odsouzených se v 66,7 % nikdy nesečkali s alternativním trestem zákazu vstupu na sportovní, společenské a jiné kulturní akce. Setkala se s ním pouze jedna třetina skupiny, a to 33,3 %.

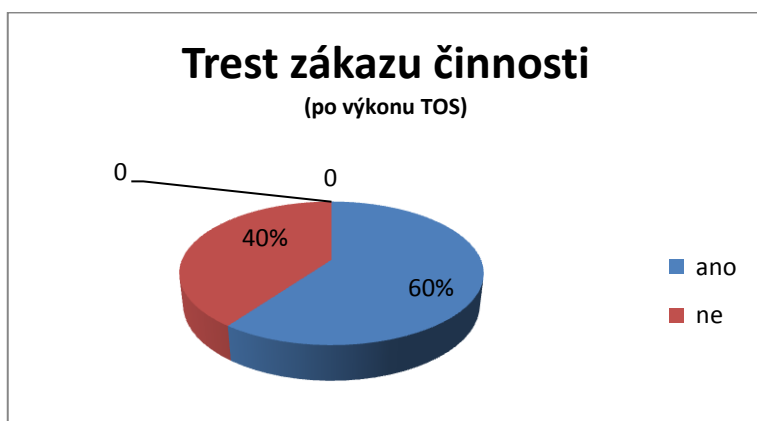
V druhé skupině dotazovaných se s tímto trestem nesečkalo 73,3 % dotazovaných. Pouze 26,7 % dotazovaných druhé skupiny se s tímto poměrně novým alternativním trestem sečkalo.

Ze statistiky PMS vyplívá, že v roce 2012 bylo uloženo pouze 50 trestů zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, což je v porovnání s ostatními uloženými alternativními tresty velmi malé množství, a proto není překvapivé, že výsledkem tohoto výzkumu je, že většina respondentů se nikdy s tímto trestem nesešla. (Probační a mediační služba České republiky PMS, 2002- 2015)

Otázka č. 12: Setkali jste se někdy s alternativním trestem zákazu činnosti u Vás nebo někoho známého?

Graf 11a.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu zákazu činnosti

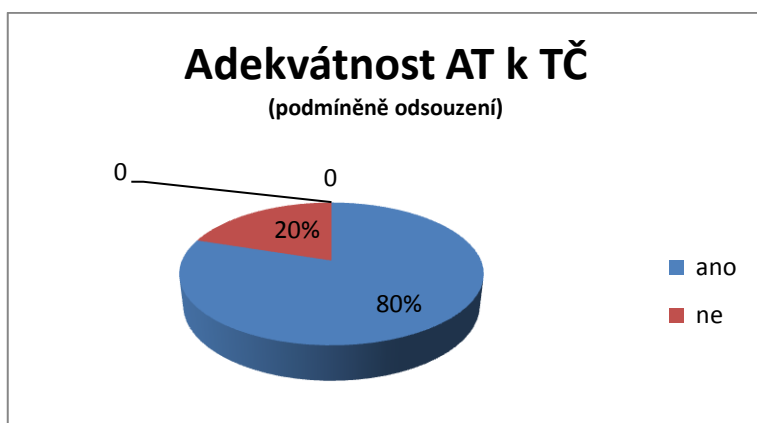
Graf 11b.: Setkání dotazovaných s výkonem trestu zákazu činnosti

Podle výsledku této otázky se s trestem zákazu činnosti setkalo 73,3 % podmíněně odsouzených a 26,7 % dotazovaných této skupiny se s tímto alternativním trestem nesešlo vůbec.

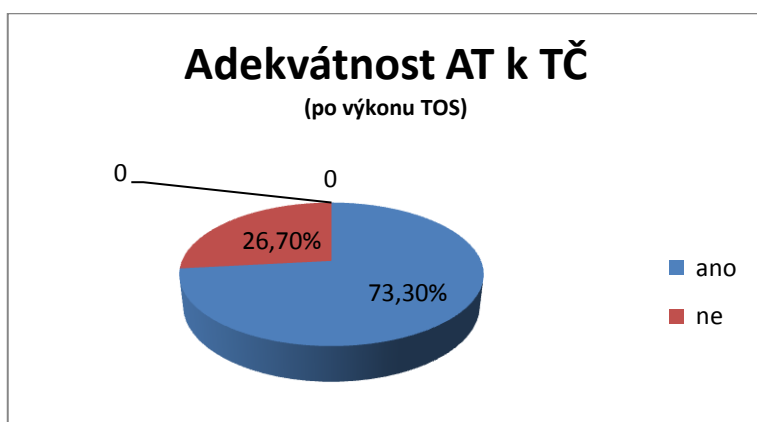
V druhé skupině dříve nepodmíněně odsouzených k trestu odnětí svobody tento trest vykonávali oni nebo někdo z jejich známých v 60%. V 40% dotazovaných, druhé skupiny se s tímto trestem nesešlo.

Při následném rozboru dotazníku s respondenty vyšlo najevo, že někteří dotazovaní, z důvodu neznalosti odborné terminologie, označili u této otázky zápornou odpověď. Po následném dotazování bylo zjištěno, že většina se setkala například s trestem odebrání řidičského průkazu, což nepovažovali za trest zákazu činnosti.

Otázka č. 13: Myslíte si, že některý z alternativních trestů (kromě podmíněného odsouzení odnětí svobody) by byl adekvátní k trestnému činu, za který jste byl odsouzen?

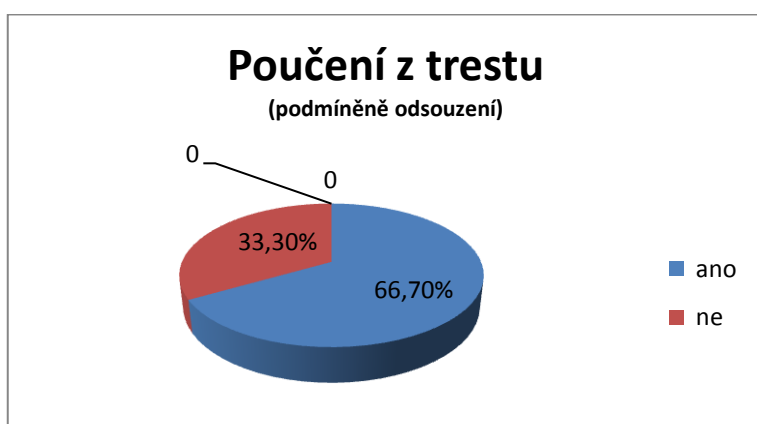
Graf 12a.: Názor dotazovaných na adekvátnost alternativních trestů k trestu, za který byli odsouzeni

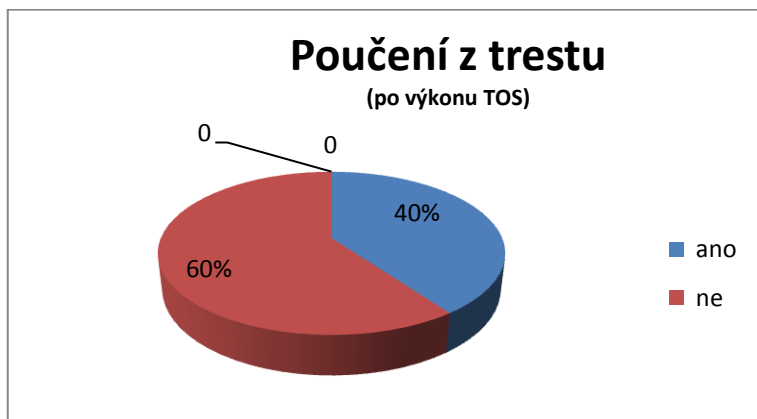
Graf 12b.: Názor dotazovaných na adekvátnost alternativních trestů k trestu, za který byli odsouzeni

U výsledků obou dotazovaných skupin jsme se setkali s tím, že valná většina si myslí, že trestný čin, za který byli dříve odsouzeni, by bylo možné nahradit některým z alternativních trestů a to u dříve podmíněně odsouzených v 80% a u dotazovaných po výkonu TOS v 73,3 %. Pouze 20% podmíněně odsouzených si myslí, že jejich trest byl adekvátní a nenahradili by ho jiným trestem, to samé si myslí 26,6 % dříve odsouzených k nepodmíněnému trestu odnětí svobody.

Otázka č. 14: Myslíte si, že Vás váš trest poučil, napravil nebo něco naučil?

Graf 13a.: Názor dotazovaných na nápravné účinky trestu

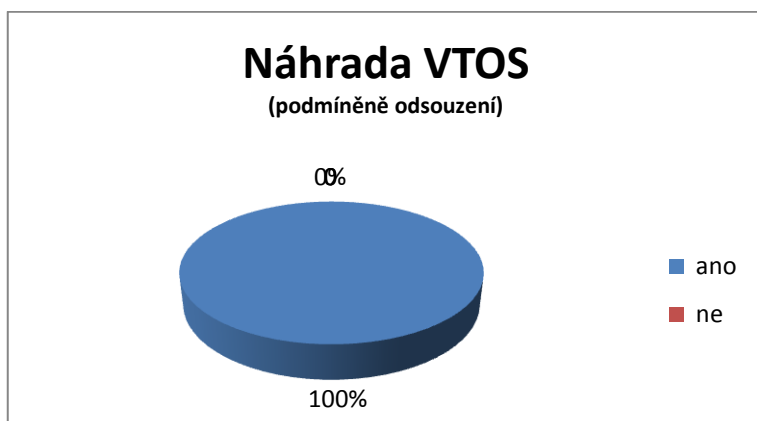

Graf 13b.: Názor dotazovaných na nápravné účinky trestu

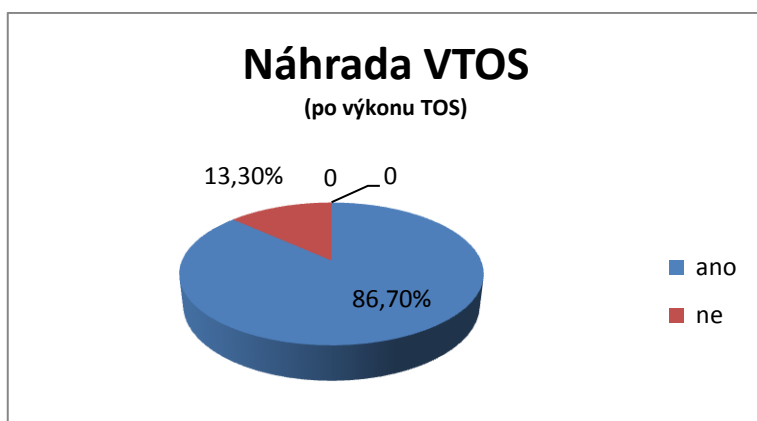
66,7 % první skupiny respondentů si myslí, že je trest podmíněného odsouzení něco naučil, nebo že je napravil. 33,3 % dotazovaných první skupiny si myslí, že jim tento trest nic nedal. Skupina s dotazovanými po výkonu trestu odnětí svobody si myslí

v 40%, že je trest napravit, nebo něco naučil. Opačného názoru je 60% dotazovaných z této skupiny.

Otázka č. 15: Myslíte si, že některý z alternativních trestů by stačil místo trestu odnětí svobody?

Graf 14a.: Názor dotazovaných na náhradu trestu odnětí svobody za alternativní trest

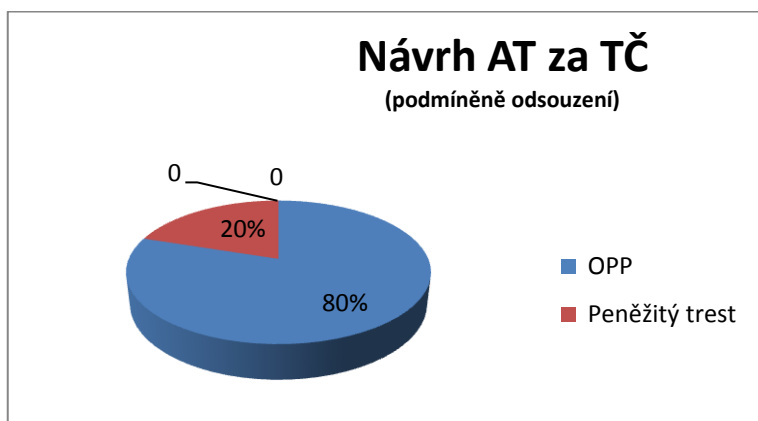
Graf 14b.: Názor dotazovaných na náhradu trestu odnětí svobody za alternativní trest

Výsledky při otázce číslo 15 byly u první skupiny jednoznačné. Všichni dotazovaní, kteří byli dříve podmíněně odsouzení si myslí, že je možné nahradit vězení za některý z alternativních trestů.

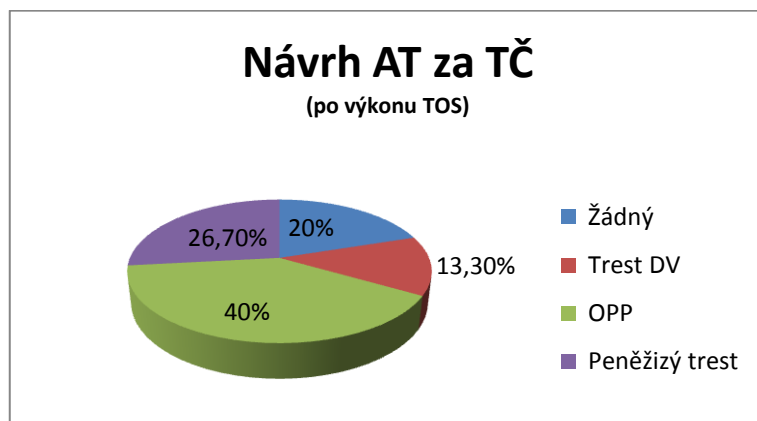
86,7 % respondentů z druhé skupiny s nimi souhlasí, ale 13,3 % dříve odsouzených k TOS si myslí, že tento trest nelze nahradit.

Podle výzkumu IKSP (vid. 1. otázka), že minimálně 80% respondentů by v dané možnosti volili podstatně častěji alternativní trest než trest nepodmíněný. Nejčastěji by nepodmíněný trest nahradili alternativním trestem obecně prospěšných prací.

Otázka č. 16: Který alternativní trest, byste navrhoval, za trestný čin (kromě PTOS), za který jste byl odsouzený k trestu odnětí svobody/ k podmíněnému trestu odnětí svobody?

Graf 15a.: Návrh dotazovaných na alternativní trest za spáchaný trestný čin

Graf 15b.: Návrh dotazovaných na alternativní trest za spáchaný trestný čin

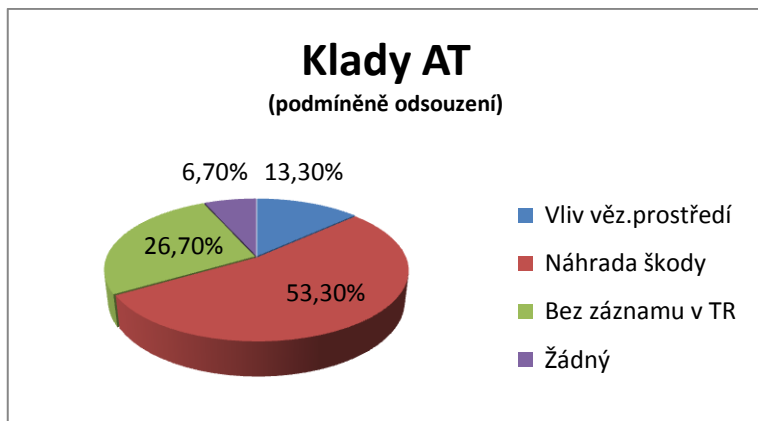
Návrh AT	Podmíněně odsouzení		Po výkonu VTOS	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)	absolutní četnost	relativní četnost (%)
OPP	12	80	6	40
Peněžitý	3	20	4	26,7
DV	-	-	2	13,3
Žádný	-	-	3	20
Celkem	15	100	15	100

Tabulka 3.: Návrh dotazovaných na alternativní trest za spáchaný trestný čin

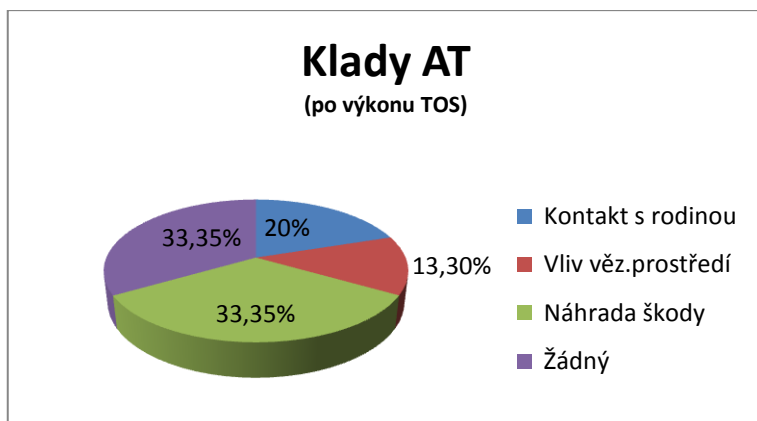
Dotazovaní v první skupině navrhovali pouze dva tresty. Obecně prospěšné práce a peněžitý trest. Peněžitý trest navrhovalo 20% a 80% respondentů, kteří byli dříve podmíněně odsouzení, navrhovalo obecně prospěšné práce.

Druhá skupina má jiné návrhy. 40% skupiny navrhovalo obecně prospěšné práce, 26,7 % navrhovalo peněžitý trest, 13,3 % navrhovalo trest domácího vězení a 20% z této skupiny by nenavrhl za trestný čin, který spáchali žádný jiný trest než odnětí svobody.

Otázka č. 17: Jaký je podle Vás největší klad alternativních trestů?

Graf 16a.: Největší klad alternativních trestů podle dotazovaných

Graf 16b.: Největší klad alternativních trestů podle dotazovaných

Klady AT	Podmíněně odsouzení		Po výkonu VTOS	
	absolutní četnost	relativní četnost (%)	absolutní četnost	relativní četnost (%)
Rodina	-	-	3	20
Vliv věz.prostředí	2	13,3	2	13,3
Náhrada škody	8	53,3	5	33,35
Bez záznamu v TR	4	26,7	-	-
Žádný	1	6,7	5	33,35
Celkem	15	100	15	100

Tabulka 4.: Největší klad alternativních trestů podle dotazovaných

V první skupině podmíněně odsouzených 53,3 % dotazovaných považuje za klad to, že na svobodě můžou nahradit škodu, kterou trestným činem způsobili. 26,7 % respondentů si myslí, že největší klad alternativních trestů je, že po jejich vykonání nemají záznam v trestním rejstříku. 13,3 % procenta zastává názor, že klad je v tom, že odsouzený není vystavený kriminálnímu chování uvnitř vězení. 6,7% dotazovaných této skupiny nenašlo žádný klad alternativních trestů.

V druhé skupině 20% dotazovaných považuje za největší kladem alternativních trestů, že na svobodě neztrácejí kontakt s rodinou. 13,3 % zakroužkovalo možnost vyhnout se kriminálnímu chování ve věznicí, 33,5 % označilo za největší klad, nahrazení způsobené škody a 33,5 % si myslí, že alternativní tresty nemají žádné klady.

22 Vyhodnocení hypotéz

V empirické části jsme se zaměřili na ověření těchto hypotéz:

H1: Obě dotazované skupiny znají více jak polovinu alternativních trestů.

Tuto hypotézu se nám nepodařilo potvrdit, i když jsme předpokládali, že dříve trestaní jedinci budou s touto tematikou dostatečně obeznámeni. Z první skupiny podmíněně odsouzených, znali více jak polovinu alternativních trestů pouze dva dotazovaní, kteří tvořili 13,3 % skupiny. Bylo překvapivé, že deset dotazovaných z této skupiny znalo maximálně dva alternativní tresty. Tato odpověď byla nejčastější a tvořila 66,7 % odpovědí této skupiny.

Ve druhé skupině, dotazovaných po výkonu trestu odnětí svobody, znali víc jak polovinu množství alternativních trestů také jen dva dotazovaní. Nejvíce respondentů zakroužkovalo možnost, s počtem známých alternativních trestů maximálně pět, a to až 9 respondentů, kteří tvořili 60% skupiny.

H2: Nejvyšší dosažené vzdělání nemá vliv na znalost alternativních trestů ani u jedné skupiny.

Tato hypotéza se nám potvrdila. Vysokoškolsky vzdělaný byl pouze jeden dotazovaný, a to ve skupině podmíněně odsouzených. V této skupině jak už bylo zmíněno, bylo nejvíce respondentů, kteří znali maximálně dva alternativní tresty. Ale skoro stejný počet respondentů a to jedenáct, co tvořilo 73,3 %, dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou.

Ve druhé skupině zakroužkovali dotazovaní nejčastěji množství alternativních trestů, které znají mezi 3 - 5 . Takto učinilo 9 dotazovaných z této skupiny, kteří tvořili 60%. Nejvyšší dosažené vzdělání u této skupiny však bylo středoškolské s výučním listem a to u 11 dotazovaných, kteří tvořili 73,3 %.

Z toho vyplývá, že nejvyšší dosažené vzdělání nemá vliv na znalost této problematiky.

H3: Většina dotazovaných ze skupiny podmíněně odsouzených k trestu odnětí svobody, bude považovat za klad alternativních trestů, že po jejich vykonání

nebudou mít záznam v trestním rejstříku. Na rozdíl od druhé skupiny, která za největší klad bude považovat nepřerušovaný kontakt s rodinou.

Z výsledku výzkumu vyplívá, že se nám tato hypotéza nepotvrdila. V první skupině podmíněně odsouzených považují respondenti za největší klad alternativních trestů to, že na svobodě mohou napravit způsobené škody. To si myslí 8 dotazovaných, kteří tvoří 53,3 %. Klad, že po vykonání trestu nebude mít jedinec záznam v trestním rejstříku, považuje pouze 26,7 %, což jsou 4 dotazovaní.

Ani u druhé skupiny se nám tato hypotéza nepotvrdila. Za největší klad, že odsouzený neztrácí kontakt s rodinou, označili pouze tři respondenti, kteří tvořili 20%. Za největší klady byly označeny možnosti, že na svobodě může napravit vzniklé škody, a to u pěti dotazovaných, kteří tvořili 33,3 % skupiny. To samé množství dotazovaných si myslí, že alternativní tresty nemají žádné klady.

H4: Většina respondentů z obou skupin by trest odnětí svobody v některých případech nahradila některým z alternativních trestů.

Tato hypotéza se nám potvrdila. U první skupiny dokonce v 100%. Všichni dotazovaní, kteří byli dříve podmíněně odsouzení, si myslí, že je možné, v některých případech nahradit trest odnětí svobody alternativním trestem.

U druhé skupiny se tato hypotéza potvrdila také. Tuto možnost zakroužkovalo 13 respondentů, kteří tvořili 86,7 % skupiny.

Závěr

Bakalářská práce se věnuje alternativním trestům, které tvoří jednu z možných variant k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Této možnosti se věnuje restorativní justice, která zastává názor nedostatečné resocializace vězňů po výkonu trestu odnětí svobody, a také hledá vhodnější potrestání k některým trestným činům, než je odnětí svobody. Dále řeší problém přeplněných věznic a vysokých ekonomických nároků na státní rozpočet. Pojednává o nevhodném kriminálním chování ve věznici a jeho vlivu na vězněného. Ve společnosti je známý názor, že co se pachatel nenaučil na svobodě, se určitě doučí ve věznici.

Cílem teoretické části bakalářské práce bylo seznámit se s pojmem trestu, od jeho historie až po dnešní pojetí. Dále s restorativní justicí, jejími zásadami a myšlenkovým směrem. K alternativnímu trestu neodmyslitelně patří Probační a mediační služba, která v některých případech vykonává dozor nad některými tresty.

Druhá polovina teoretické části obsahuje přehled alternativních trestů, od velmi popularizovaného trestu odnětí svobody, přes známé obecně prospěšné práce, až po většinou společnosti skoro neznámý alternativní trest odebrání čestných titulů a vyznamenání. Práce věnuje pozornost jejich historii, vykonatelnosti a ukotvení v trestním zákoníku a jiné právní legislativě.

Empirická část je zaměřená na výzkum, který se věnuje postojům dříve trestaných jedinců k alternativním trestům. Tato studie byla prováděna pomocí dotazníků, které vyplnilo 30 respondentů. Respondenti byli rozděleni do dvou skupin. První skupinu tvořili občané, kteří byli za trestný čin odsouzeni k podmíněnému trestu odnětí svobody. Druhou skupinu tvořili trestaní, kteří dříve vykonali trest odnětí svobody.

Vyhledávání a oslovení respondentů nebylo v případě autorky složité, protože pracuje jako barmanka v centru Prahy. Součástí těchto podniků jsou vyhazovači, kterých trestní rejstřík ve většině případů obsahuje vykonaný trest odnětí svobody. Komplikovanější bylo zajistit první skupinu dotazovaných. S tímto problémem autorce pomohla poslední vykonaná praxe na pozici kurátora pro dospělé, kde obstarala vyplnění několika posledních zbývajících dotazníků.

Spolupráce s respondenty byla velice příjemná. Čtyři z nich dokonce pomohli autorce k dotvoření otázek a jejich srozumitelnosti, pomocí osobní konzultace a velice otevřeného přístupu k vyprávění o jejich trestech a postojích k vězení a alternativním trestům.

Autorka se ztotožňuje s některými názory restorativní justice, že některé přečiny není nutno trestat odnětím svobody. A naopak pachatel na svobodě může být, za určitých okolností, pro oběť trestného činu a společnost prospěšnější na svobodě, mimo vězení. Může napravovat škody, které způsobil a zároveň na něj nepůsobí kriminální chování uvnitř vězení.

Autorka se na své praxi na Probační a mediační službě setkala s procesem ukládání některých alternativních trestů. Myslí si, že trest domácího vězení je méně účinný bez elektronických monitorovacích náramků, které do dnešní doby nebyly aplikované. V dnešní době funguje ukládání tohoto trestu tak, že soudce požádá probačního úředníka o šetření v domácnosti a zaměstnání obviněného, na jehož základě vytvoří posudek o vhodnosti aplikace tohoto trestu na konkrétního pachatele a ten předá soudci. Autorka z praxe ví, že ne v každém případě je postup stejný a tím pádem vždy vhodně zvolený alternativní trest. Bez elektronických náramků se také soudci zdráhají tento trest ukládat, protože nevěří v jeho účinnost.

Dále se autorka během výzkumu dozvěděla, že dostat trest obecně prospěšných prací, ne vždy znamená, že odsouzený tento trest vykoná, teda ne fakticky. Jak ji bylo naznačeno, jsou organizace, kde je možné získat jen potvrzení o tom, že tento trest vykonávají, i když to tak není. Ale naštěstí toto nefunguje ve všech organizacích.

Autorka si myslí, že pokud by byly tyto tresty a podmínky k jejich výkonu pořádně propracované a lidé, kteří napomáhají k jejich výkonu více nekompromisní a svědomití, byla by to výborná možnost, jak trestat některé přečiny a přitom dosáhnout jak nápravy odsouzeného, tak škody, která vznikla trestným činem.

Tato práce by dále mohla sloužit jako relativně podrobně vypracovaný a strukturovaný přehled alternativních trestů pro veřejnost a nástrojem k seznámení s alternativními tresty, popřípadě k změně některých názorů na tuto problematiku.

Seznam použitých zdrojů

ADLER, F., MUELLER, G., O., W., LAUFER, W., S., 1991. *Criminology*. Vydal: McGraw- Hill. ISBN 978 007000 4115

ČERNÍKOVÁ, V., 2008. *Sociální ochrana, terciální prevence, její možnosti a limity*. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978- 80- 7380- 138- 0

JELÍNEK, J., SOVÁK, Z., 1998. *Trestní zákon a trestní řád*. 10. vydání. Praha: Linde Praha a.s. ISBN 80- 7201- 133- 2

KARABEC, Z., 2003. *Restorativní justice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. ISBN 80- 7338- 021- 8

KUCHTA, J., VÁLKOVÁ, H., 2005. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. C. H. BECK, ISBN 8071798134

MATOUŠKOVÁ, I., 2013. *Aplikovaná forenzní psychologie*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a . s . ISBN 978- 80- 247- 4580- 0

MEZNÍK, J., KALVODOVÁ, V., KUCHTA, J., 1995. *Základy penologie*. 1. vydání. Brno: Masarykova universita v Brně. ISBN 80- 7201- 133- 2

NETÍK, K., NETÍKOVÁ, D., 1991. *Vybrané kapitoly z forenzní psychologie pro právníky*. Praha: Universita Karlova. ISBN 8070665181

ROZUM, J., 2005. *Vybrané problémy sankční politiky. Ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody a jeho alternativ*. Praha: Institut pro kriminologie a sociální prevenci. ISBN80- 7338- 042- 0

SCHEINOST. M., 2014. *Vězňové a sankční politika, jak to vidí oni*. In: VÁLKOVÁ, H., a kol., Aktuální otázky vězeňství. 1. vydání. Praha. Policejní akademie České republiky v Praze. ISBN 978- 80- 7251- 426- 7

SOCHŮREK, J., 2007. *Kapitoly z penologie*. 1. vydání. Liberec: Technická universita Liberec. ISBN 978- 80- 7372- 203- 6

ŠČERBA, F., 2011. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 1. vydání. Praha: Leges. ISBN 978- 80- 87212- 68- 4

ŠTEFÁNIK, O., 2010. *Domácí vězení v minulosti a v současnosti*. 1. vydání. Brno: Masarykova universita. ISBN 978- 80- 210- 5151- 5

ZEHR, H., 2003. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici

Asociace mediatorů České republiky: Mediace [online]. [vid. 10. 1. 2015]. Dostupné z : <http://www.amcr.cz/>

Česká justice: Vězeňství [online]. [vid. 10. 1. 2015]. Dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2014/11/jak-dal-s-domacim-vezenim-soudci-i-statni-zastupci-volaji-po-naramcich/>

Probační a mediační služba České republiky [online]. [vid. 25. 12. 2014]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/>

Vyplň to: Alternativní tresty [online]. [vid. 25. 3. 2015]. Dostupné z: <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/20769/>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. 2009 [vid. 25. 12. 2014] Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/>

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. 1961 [vid. 23. 12. 2014] Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-rad/>

Předpis č. 218/2003 Sb., zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví

ve věcech mládeže). *Sbírka zákonů České republiky* [online]. 2003 [vid. 23. 12. 2014]
Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

Seznam příloh

P1: Dotazník

Přílohy

Dotazník

1. Jaký je Váš věk?

- a) 18- 25
- b) 26- 35
- c) 36 a více

2. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní vzdělání
- b) Střední vzdělání zakončené výučním listem
- c) Střední škola zakončená maturitní zkouškou
- d) Vyšší odborné vzdělání
- e) Vysoká škola

3. Za jaký trestný čin jste byl odsouzen k trestu odnětí svobody / k podmíněnému trestu odnětí svobody.

4. Jak dlouho trval tento trest?

5. Byl jste prvotrestaný?

6. Víte, co jsou alternativní tresty?

7. Kolik znáte alternativních trestů?

- a) Žádný
- b) 1 - 2
- c) 3 - 5
- d) 5 - a více

8. Vykonával jste někdy některý z alternativních trestů (kromě podmíněného odsouzení) ?

- a) Ano
- b) Ne

9. Setkal jste se někdy s alternativním trestem domácího vězení u Vás nebo někoho známého?

10. Setkal jste se někdy s alternativním trestem obecně prospěšných prací u Vás nebo někoho známého?

11. Setkal jste se někdy s alternativním trestem zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce u Vás nebo někoho známého?

12. Setkal jste se někdy s alternativním trestem zákazu činnosti u Vás nebo někoho jiného?

13. Myslíte si, že některý z alternativních trestů, by byl adekvátní k trestnému činu, za který jste byl odsouzen?

14. Myslíte si, že Vás trest poučil, napravil nebo něco naučil?

15. Myslíte si, že by některý z alternativních trestů postačil místo trestu odnětí svobody?

16. Který alternativní trest byste navrhoval za trestný čin, za který jste byl odsouzený k trestu odnětí svobody/ podmíněnému trestu odnětí svobody (kromě podmíněného trestu odnětí svobody)?

17. Jaký je podle Vás největší klad alternativních trestů?

- a) Úspora státních financí
- b) Odsouzený neztrácí kontakt s rodinou
- c) Odsouzený není vystaven kriminálnímu chování uvnitř vězení
- d) Na svobodě může napravit způsobené škody
- e) Po vykonání trestu nemá záznam v trestním rejstříku
- f) Žádný